

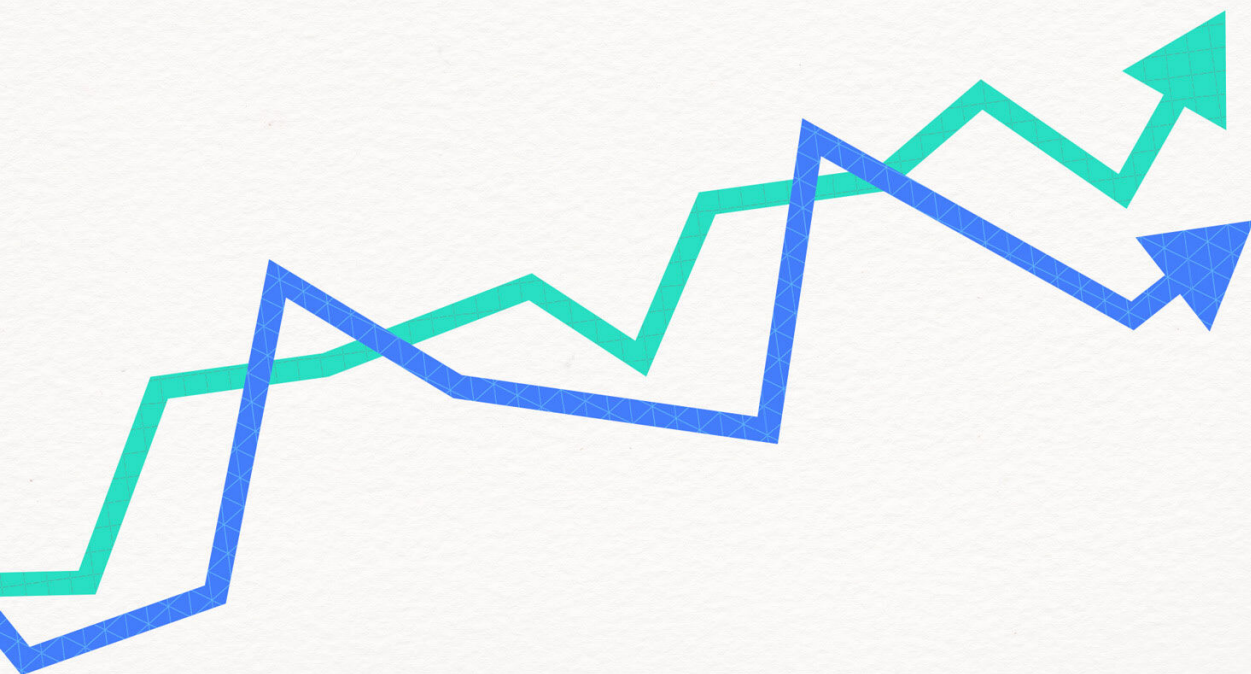
70

הבית של הכלכלה הישראלית מאז 1953

סקירה שנתית

2023

המחלקה הכלכלית מסכמת את השנה

נתונים עיקריים 2023-2021

הבורסה בתל-אביב

2021	2022	(6)2023	במחירים שוטפים
מדדים עיקריים			
32.0%	-9.2%	1.4%	ת"א-35
33.1%	-18.2%	1.9%	ת"א-90
29.7%	-33.2%	2.4%	ת"א-SME60
61.7%	35.0%	33.6%	ת"א-נפט וגז
67.9%	-4.1%	3.9%	ת"א בנקים-5
53.4%	-30.9%	5.1%	ת"א-נדל"ן
8.7%	-29.9%	11.1%	ת"א טק-עילית
30.9%	-15.5%	2.3%	מניות והמירים
3.9%	-8.3%	3.9%	איגרות חוב - כללי
-1.0%	-10.0%	1.8%	איגרות חוב ממשלתיות - תל גוב-שקלי
8.4%	-10.0%	4.8%	איגרות חוב חברות - תל בונד-20
3.0%	-7.0%	5.2%	איגרות חוב חברות - תל בונד שקלי
מחזור יומי (בבורסה ומחוצה לה, מיליוני שקלים)			
1,878	2,295	2,010	מניות והמירים (כולל קרנות סל)
3,929	3,476	3,910	איגרות חוב (כולל קרנות סל)
320	783	1,370	מילווה קצר מועד
68	71	63	אופציות חודשיות על מדד ת"א-35 (אלפי אופציות)
39	43	47	אופציות שבועיות על מדד ת"א-35 (אלפי אופציות)
48	39	36	אופציות דולריות (אלפי אופציות)
הנפקות (מיליארדי שקלים)⁽¹⁾			
25.8	21.7	8.2	מניות והמירים בת"א ⁽²⁾
3.6	1.0	1.6	מניות והמירים בחו"ל
78.0	87.6	73.7	איגרות חוב חברות ⁽³⁾
17.1	4.5	9.4	איגרות חוב TASE UP
104.0	40.2	86.5	איגרות חוב ממשלתיות בת"א (ברוטו) ⁽⁴⁾
ערך שוק (מיליארדי שקלים)			
1,125	949	947	מניות והמירים
425	409	440	איגרות חוב חברות (כולל TASE UP) ⁽³⁾
705	587	609	איגרות חוב ממשלתיות ⁽⁴⁾
108	98	127	קרנות סל וקרנות חוץ
115	209	304	מילווה קצר מועד
541	548	537	מספר חברות שמניותיהן רשומות⁽⁵⁾

מדדי מניות בעולם

2021	2022	(6)2023	שינוי בערכים שקליים
שם המדד			
22.7%	-8.8%	28.7%	ארה"ב - S&P 500
22.5%	-24.2%	58.3%	ארה"ב - NASDAQ 100
8.0%	-5.9%	28.4%	אירופה - Euro STOXX 50
9.4%	1.7%	13.5%	לונדון - FTSE 100
3.3%	-6.5%	29.1%	פרנקפורט - DAX 40
-7.7%	-12.2%	8.7%	מדינות מתפתחות - MSCI EM

(1) לא כולל מכשירים פיננסיים. (2) לא כולל גיוס במניות TASE UP (כ-0.6 מיליארד שקל בשנת 2021). (3) כולל אג"ח מובנה. (4) לא כולל אג"ח שהושאלו ממאגר ההשאלות של משרד האוצר. (5) לא כולל חברות מניות ב-TASE UP (3 חברות בכל אחת מהשנים 2021-2023). (6) אומדן נכון ל-14.12.2023.

הבורסה במספרים *2023

+5.2%
מדד תל בונד-שקלי

שנת
האג"ח

+10.5%
מדד תל בונד צמודות A

925

מיליארד שקל
שווי שוק המניות

+99%
+84%

מדד ת"א-
טכנולוגיה / מדד
ת"א-נדל"ן
עלייה מצטברת ב-5 שנים

+34%

מדד ת"א-נפט וגז

+1.8%
+1.4%

מדד
ת"א-125 / מדד
ת"א-35

8.2

מיליארד שקל
גויסו בשוק המניות

2.0

מיליארד שקל
מחזור המסחר היומי
הממוצע במניות

199

חברות ושותפויות הייטק
149 בענף הטכנולוגיה
50 בענף הביומד

537

חברות מניות בבורסה
בהן 50 חברות דואליות.
7 חברות חדשות
הצטרפו השנה

83

מיליארד שקל
גויסו באיגרות חוב חברות
(מזה כ-12 מיליארד שקל
באג"ח מובנות)

86.5

מיליארד שקל
הנפקות אג"ח ממשלתי
בת"א - יותר מפי שניים
הסכום שגויס בשנת 2022

3.9

מיליארד שקל
מחזור המסחר היומי
הממוצע באיגרות החוב

1,049

מיליארד שקל
שווי שוק איגרות החוב-
ממשלתיות (34 סדרות)
וחברות (732 סדרות)

20.5

מיליארד שקל
הוזרמו ע"י הציבור
לקרנות המחקות
(קרנות סל וקרנות פתוחות)

324

מיליארד שקל
שיא החזקות הציבור
במק"מ, באוקטובר

53

מיליארד שקל
הוזרמו ע"י הציבור
לקרנות הכספיות

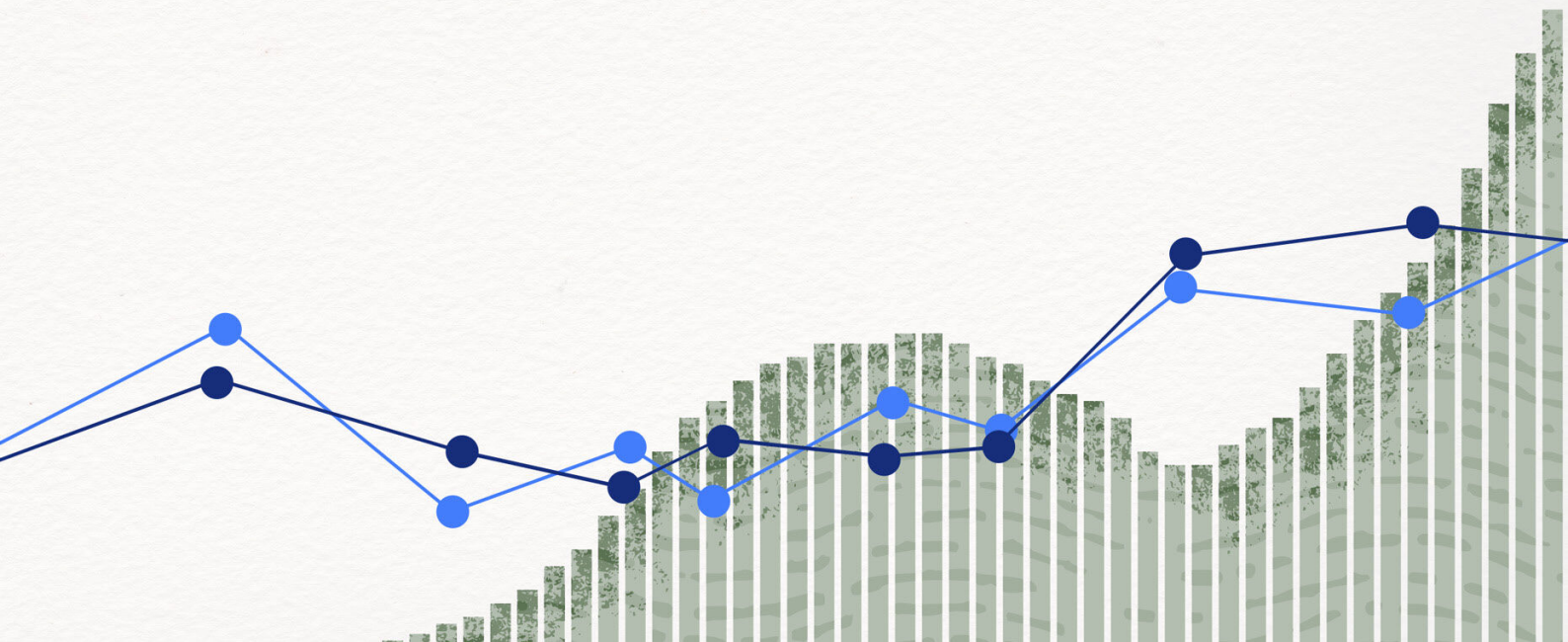
126.6

מיליארד שקל
שווי החזקות ציבור
ב-482 קרנות הסל
ו-36 קרנות החוץ

* אומדן נכון ל-14.12.2023

שוק המניות*

* נתוני הסקירה הינם בערכים נומינליים. נתוני 2023 הינם אומדן, נכון ל-14.12.2023.

המסחר בתל אביב בצל הרפורמה המשפטית והעלאות הריבית במשק:

מתחילת השנה ועד ה-7 באוקטובר המסחר בתל אביב דשדש והסתכם בעלויות שערים זניחות בשיעור של כ-2%-3% במדדי ת"א-35, ת"א-90, ות"א-125, זאת בשונה ממדד S&P 500 בארה"ב וממדד EURO STOXX 50 באירופה שעלו בכ-12% ובכ-9%, בהתאמה, ולעומת מדד MSCI מדינות מתפתחות שירד בכ-2%.

המסחר בשוקי העולם וגם בתל-אביב התנהל על רקע העלאות הריבית על ידי הבנקים המרכזיים, בהמשך למגמה שהחלה בסוף הרבעון הראשון של שנת 2022, במטרה להילחם באינפלציה, תוך חשש שהעלאות הריבית יביאו להאטה בפעילות הכלכלית.

הפד העלה את הריבית בארה"ב מ-0.25% בתחילת שנת 2022 ל-4.5% בסוף שנת 2022, והמשיך והעלה אותה ל-5.5% בסוף יולי 2023. **הבנק המרכזי באירופה (ECB)** העלה את הריבית מ-0% בתחילת שנת 2022 ל-2.5% בסוף שנת 2022 והמשיך והעלה אותה ל-4.5% בסוף ספטמבר 2023. **הבנק המרכזי באנגליה (BOE)** העלה את הריבית מ-0.1% בתחילת דצמבר 2021 ל-3.5% בסוף שנת 2022, המשיך והעלה אותה ל-5.25% בסוף אוגוסט 2023.

כך גם **בנק ישראל** העלה את הריבית מ-0.1% בתחילת שנת 2022 ל-3.25% בסוף שנת 2022, והמשיך והעלה אותה ל-4.75% במאי 2023.

העלאות הריבית הביאו לריסון האינפלציה בשווקים, אשר התמתנה ולקראת סוף שנת 2023 הגיעה לשיעור שנתי של כ-3.1% בארה"ב, כ-2.4% בגוש האירו, וכ-4.6% בבריטניה - לעומת כ-6.5%, כ-9.2% וכ-10.5% בשנת 2022, בהתאמה, אך עדיין גבוהה מהיעד שעומד על כ-2%. גם בארץ האינפלציה השנתית ירדה לכ-3.3% לקראת סוף שנת 2023 לעומת כ-5.3% בשנת 2022, גבוהה במעט מהיעד העומד על 3%. בעקבות החשש מפני האטה בפעילות הכלכלית ולמרות שהאינפלציה עדיין גבוהה מהיעד, העלאות הריבית נבלמו בתום הרבעון השלישי של 2023.

שוק ההון בתל-אביב המהווה ראי לכלכלה הישראלית, מתאפיין לאורך השנים בחוסן שבא לידי ביטוי בתשואות דומות ואף גבוהות ביחס לממוצע בבורסות מובילות בעולם. כך גם בשנת 2022 בה נרשמו ירידות שערים דו ספרתיות בשוקי העולם, מדד ת"א-35 ירד בשיעור נמוך יותר של כ-9%.

בסיכום השנים 2020-2022 מדד ת"א-35 עלה בכ-7% בדומה לעליית מדד MSCI עולמי, מדד ת"א-90 עלה בכ-29%, ומדד ת"א-125 עלה בכ-12%, זאת לעומת עלייה של כ-17% בממוצע במדדי S&P 500 ו-Dow Jones שבארה"ב, עלייה של כ-1% במדד Euro STOXX 50 שבאירופה וירידה של כ-14% במדד MSCI שווקים מתפתחים (נתוני הבורסות בחו"ל, במטבע מקומי).

המסחר בתל-אביב בשנת 2023 התאפיין בתנודתיות רבה ובמנותק מהמגמה הכלל עולמית, זאת בהשפעת שני אירועים פנימיים מהותיים:

האירוע הראשון החל בתחילת 2023 עם ההודעה של שר המשפטים אודות הרפורמה המשפטית, ההודעה הביאה למחאה נרחבת נגד הרפורמה המתוכננת ולחוסר ודאות, שהשפיעו על המסחר בחודשים ינואר-ספטמבר. במקביל לכך, השפיע המשך העלאת הריבית במשק וזאת בדומה למגמה הכלל עולמית.

האירוע השני החל ב-7 באוקטובר עם חדירת מחבלים לדרום הארץ ופרוץ מלחמת "חרבות ברזל" - מלחמה שישראל נגררה אליה ועדיין נמשכת. השלכותיה השליליות על המשק החלו לקבל ביטוי ברבעון האחרון של 2023 והן צפויות להימשך ולהשפיע גם בשנה הקרובה.

בסיכום שנתי מדדי המניות המובילים בתל-אביב רשמו ביצועי חסר לעומת מדדי המניות בבורסות מובילות בעולם, ההנפקות הראשוניות נבלמו, וגיוסי ההון והחוב ע"י החברות הנסחרות הואטו בהשוואה לשנה הקודמת. יחד עם זאת, מתחילת המלחמה התגברו ההנפקות של האג"ח הממשלתיות וזאת לטובת מימון המלחמה. הציבור הסיט את כספו מקרנות הנאמנות המשקיעות במניות ובאגרות חוב בארץ לקרנות הכספיות, לקרנות הסל ולקרנות הפתוחות העוקבות אחר מדדי מניות ואגרות חוב בחו"ל.

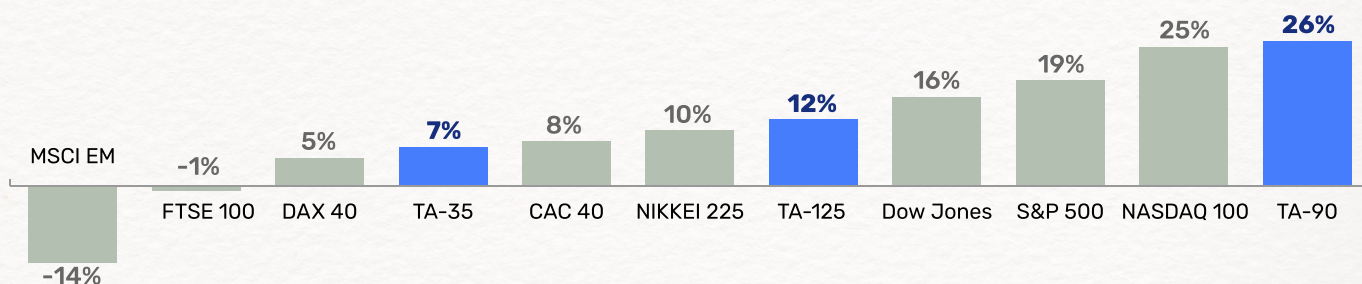
המסחר בתל אביב מתחילת השנה ועד ערב פרוץ מלחמת "חרבות ברזל", הושפע מאי וודאות לגבי הרפורמה המשפטית, לצד העלאות הריבית במשק, בארה"ב ובאירופה. מלחמת "חרבות ברזל" שפרצה ב-7 באוקטובר טלטלה את המשק ואת הבורסה, ויצרה אי וודאות שעודנה נמשכת.

מנגד, רוח גבית חיובית למסחר בתל-אביב הייתה לנתונים מקרו כלכליים חיוביים למשק, ביניהם: המשר צמיחה חיובית וגבוהה - שיעור הצמיחה בארץ ברבעון השלישי של 2023 לעומת הרבעון השלישי של 2022 הגיע לכ-3.4%, נמוך אמנם משיעור הצמיחה בארה"ב (4.9%), אך גבוה משיעור הצמיחה באירופה (0.1%); שיעור אבטלה נמוך - שיעור הבלתי מועסקים במשק ללא נעדרים זמנית מעבודתם, ירד לכ-3.4% בספטמבר 2023, לעומת כ-4.3% בדצמבר 2022. יצוין כי משבר ענף ההייטק שבא לידי ביטוי בצמצום גיוס כח אדם, בדומה למגמה בעולם, טרם הביא לעלייה בשיעור האבטלה במשק; אישרור דירוג האשראי הגבוה של מדינת ישראל, ע"י חברות הדירוג הבינלאומיות - Fitch אשררה את הדירוג ברמה של A+ תחזית "יציבה"; Moody's אישרה את הדירוג ברמה של A1 אך הורידה את תחזית הדירוג מ"חיובית" ל"יציבה" באפרייל; S&P אשררה את הדירוג ברמה של AA- עם תחזית יציבה. יצוין כי הותרת דירוג האשראי ללא שינוי ע"י שלוש החברות, לוותה באזהרה מפני השלכות השליליות שיהיו לרפורמה במערכת המשפטית על כלכלת ישראל ועל הדירוג במידה ותושלם. גם בנקי ההשקעות בינלאומיים כדוגמת סיטי בנק ומורגן סטנלי פרסמו אזהרות דומות.

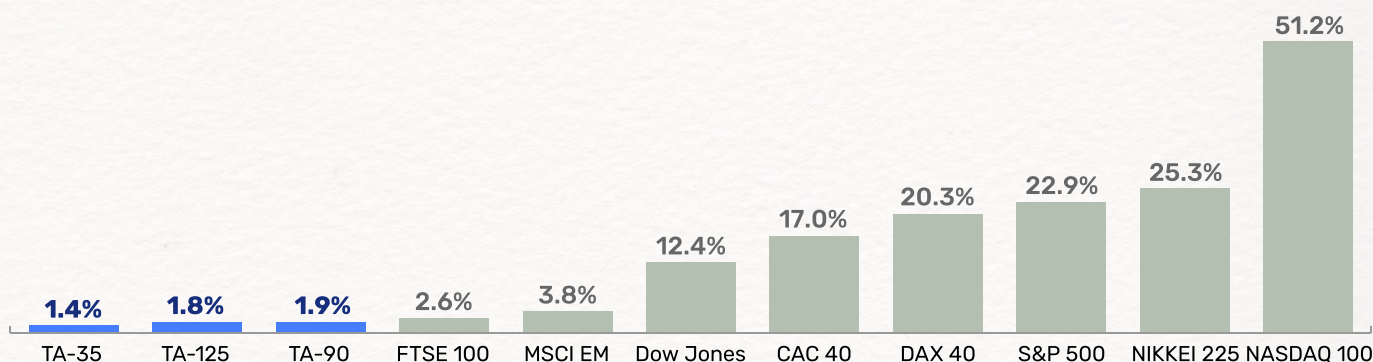
בנוסף להעלאות הריבית, המסחר בתל אביב הושפע לשלילה מהרפורמה המתוכננת במערכת המשפטית ע"י הממשלה שהחלה לכהן בינואר 2023 - המחאה הגוברת נגד הרפורמה והחשש מפני השלכותיה על הכלכלה הישראלית. במהלך הרבעון השלישי התגברה המתוחות סביב הרפורמה, כאשר ביולי אושר צמצום "עילת הסבירות" שבחוק יסוד השפיטה, ובספטמבר החלו דיונים בבג"ץ בעניין ערעורים שהוגשו בנושא.

בעקבות המחלוקת סביב הרפורמה המשפטית והחשש מהורדת דירוג האשראי של ישראל, החלה הסתת כספים מהשוק המקומי לחו"ל אשר באה לידי ביטוי הן בקרנות הסל והן בקרנות הנאמנות. השקל נחלש בינואר-ספטמבר 2023, תוך תנודתיות, בכ-8.7% ביחס לדולר - שער הדולר הגיע לכ-3.849 שקל ובכ-8% ביחס לאירו - שער האירו הגיע לכ-4.137 שקל, הגבוהים מאז מרץ 2020 (פרוץ משבר הקורונה בארץ). היחלשות השקל מייקרת את הייבוא ותורמת להמשך ההתייקרויות במשק. כמו כן, ההשקעות בהייטק בינואר-ספטמבר 2023 ירדו בכ-63% לעומת התקופה המקבילה אשתקד, כפי שעולה מסקר שפרסם מכון המחקר והמדיניות SNPI, כשהרבעון השלישי של 2023 הינו השביעי ברציפות בו חלה ירידה בהשקעות.

מדדי מניות בת"א ומדדי מניות בעולם, 2022-2020 (במטבע מקומי)

מדדי מניות בת"א ומדדי מניות בעולם, שנת 2023* (במטבע מקומי)

לאחר שנים בהם הבורסה הישראלית פעלה בהתאם למגמות העולמיות ואף היתה מהמובילות בביצועי המדדים, השנה הבורסה התנתקה מהמגמות העולמיות כאשר מדדי הבורסה המובילות בארה"ב ובאירופה הציגו עלייה דו ספרתית, לעומת מדדי ת"א-35 ות"א-125 רשמו השנה שינוי זניח, בעקבות שני אירועים קיצוניים שהתרחשו במדינה.

המסחר בתל אביב בצל מלחמת "חרבות ברזל":

ביום שבת ה-7 באוקטובר 2023, בעקבות מתקפת טבח רצחנית ביישובי עוטף עזה, פרצה מלחמת "חרבות ברזל" שעדיין נמשכת, ועלה החשש כי תפתח לכדי מלחמה אזורית רב חזיתית.

הבורסה בתל אביב פתחה את המסחר כרגיל ב-8 באוקטובר וכל מערכות הבורסה פעלו כסדרן במהלך כל תקופת המלחמה.

הבורסה בתל-אביב יחד עם המשק כולו עברו טלטלה, מדד הפחד זינק ביותר מפי שניים, הדולר זינק ופרץ את מחסום ה-4 שקלים והגיע לשער של 4.08 שקל - הגבוה מאז יולי 2012, נרשמו ירידות שערים בשערי המניות, משקיעים פרטיים ישראלים ומשקיעים זרים צמצמו חשיפה לשוק המניות ומנגד מי שרכש והגדיל את החשיפה היו משקיעים מוסדיים לטווח ארוך.

הוקמה ממשלת חירום לניהול המלחמה, האוצר הודיע על מתווה סיוע לעסקים קטנים ובינוניים באמצעות הקרן להלוואות בערבות מדינה, בנק ישראל הודיע על תוכנית למכירת עד 30 מיליארד דולר על מנת לתמוך בשקל ועל תוכנית סיוע הכוללת עסקאות ריפו בשוק המט"ח וגם בשוק איגרות החוב, ארה"ב מיהרה לתמוך גם בהעברת ציוד ספינות ומטוסים על מנת למנוע את התרחבות הלחימה במזרח התיכון, והתקיימו ביקורי תמיכה של נשיא ארה"ב ושל ראשי מדינות באירופה.

בשל המצב הבטחוני האוצר הגדיל את הגיוסים בשוק איגרות החוב בבורסה וגם בשוקי העולם, וגם ארגון הבונדס הגדיל את הגיוסים והם הגיעו לשיא מאז כינונו. הביקושים לאג"ח הממשלתי בארץ ובעולם מהווים תמיכה בישראל והם בגדר הבעת אמון בכלכלה הישראלית.

עוד בטרם החלה המלחמה, הגירעון הממשלתי עלה והיווה כ-2.5% מהתוצר נכון לסוף ספטמבר 2023, זאת לעומת עודף תקציבי בשיעור של כ-0.6% מהתוצר בכל שנת 2022. לגירעון התקציבי תרמה הירידה בהכנסות הממשלה בכ-3.9% לעומת התקופה המקבילה אשתקד, לצד העלייה בהוצאות הממשלה

בכ-7.3% במקביל. בעקבות המלחמה, שעלויותיה הישירות והעקיפות מוערכות ע"י האוצר בכ-200 מיליארד שקל, הגירעון עלה לכ-3.4% בנובמבר וצפוי להמשיך ולעלות לכ-4% מהתוצר בסוף שנת 2023 ולכ-5% מהתוצר בשנת 2024.

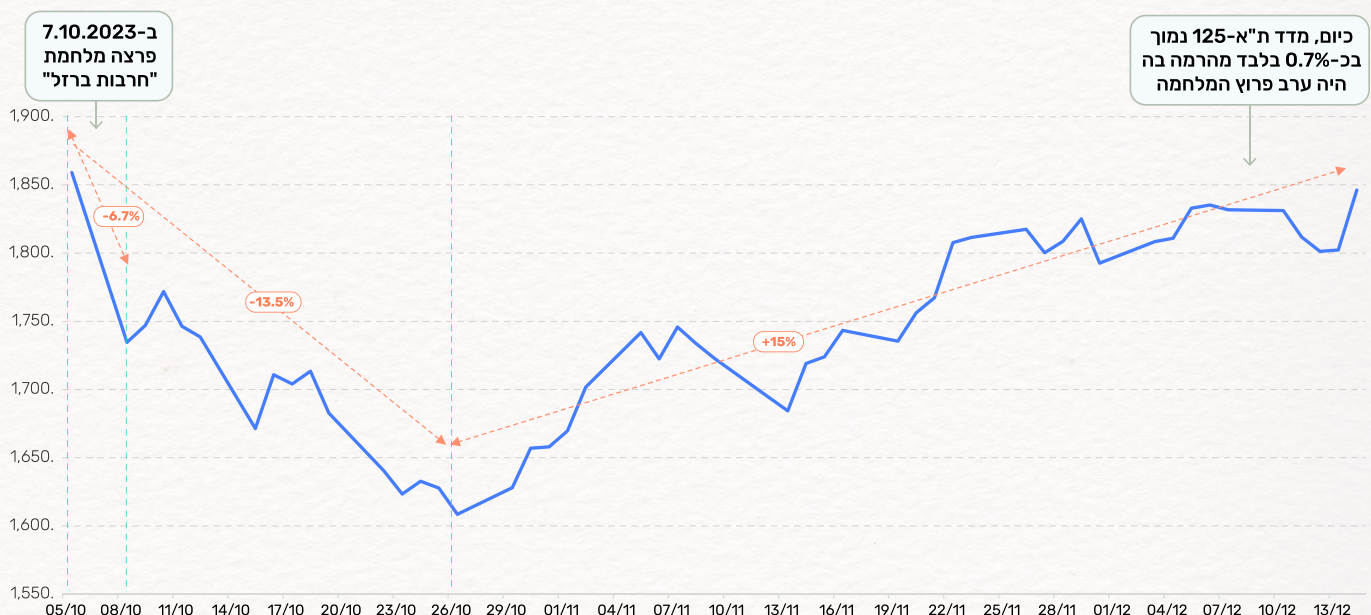
שיעור האבטלה בארץ, הכולל את המועסקים הנעדרים זמנית בגלל סיבות כלכליות או קבוע מעבודתם זינק לכ-9.6% באוקטובר 2023, לעומת כ-3.6% בחודש הקודם, זאת בשל הוצאת עובדים לחל"ת, עקב פינוי ישובים בעוטף עזה בדרום הארץ ובגבול שבצפון הארץ.

בעקבות העלייה בסיכון הכלכלי, התשואות של איגרות החוב הממשלתיות לטווח ארוך עלו והגיעו עד כ-5.3%, וחברות הדירוג הבינלאומיות הגיבו בהתאם: **Fitch** ו-**Moody's** הודיעו כי דירוג האשראי של מדינת ישראל הינו כעת תחת "מעקב שלילי" Rating (Watch Negative) שמשמעותו - הרעה במצב (התרחבות והארכת הלחימה) עשויה לגרום הורדת דירוג. אחריהן, חברת **S&P** אישררה את דירוג האשראי הגבוה של ישראל ברמה של AA- אך הורידה את תחזית הדירוג מ"יציבה" ל"שלילית".

בעקבות המלחמה בנק ישראל פרסם תחזית מאקרו כלכלית מעודכנת, לפיה: **התוצר צפוי לצמוח** בשיעור של 2% בלבד בכל אחת מהשנים 2023 ו-2024 (לעומת כ-3% בכל אחת מהשנים הללו בתחזית שקדמה למלחמה). **האינפלציה** צפויה לרדת ל-3.5% בשנת 2023 ולכ-2.4% בשנת 2024. **הריבית המוניטרית** צפויה לעמוד על 3.75%-4.00% ברבעון הרביעי של שנת 2024.

לגבי הסביבה העולמית: הצמיחה בשווקים המפותחים תסתכם ב-1.3% בשנת 2023 וב-0.8% בשנת 2024. האינפלציה במשקים המפותחים תעמוד על 3.4% ב-2023 ועל 2.3% ב-2024. **הריבית הממוצעת בשווקים המפותחים** צפויה לעמוד על כ-4.8% בסוף שנת 2023, ועל כ-3.9% בסוף 2024.

מלחמת "חרבות ברזל" והשפעתה על מדד ת"א-125*

מתחילת השנה ועד ה-7.10, על רקע המחאה ואי הוודאות לגבי הרפורמה המשפטית מדד ת"א-125 עלה בכ-2.5%. מתחילת המלחמה ב-7.10 ועד היום* מדד ת"א-125 ירד בכ-0.7%.

* נכון ל-14.12.2023.

שוק המניות

שערי המניות

בסיכום שנת 2023, מדד ת"א-35 ומדד ת"א-125 עלו בכ-1.6% בממוצע.

לוח 1: תשואת מדדי המניות

2023-2019	שנת 2022	שנת 2023 (אומדן)	עד 7.10.2023 סוף השנה (אומדן)	מתחילת השנה עד 5.10.2023	
25%	-9.2%	1.4%	-0.4%	1.9%	ת"א-35
84%	-18.2%	1.9%	-1.3%	3.3%	ת"א-90
39%	-11.8%	1.8%	-0.7%	2.5%	ת"א-125
13%	-33.2%	2.4%	0.9%	1.5%	ת"א-SME60
15%	-33.4%	-3.2%	-4.7%	1.7%	ת"א-צמיחה
60%	35.0%	33.6%	-6.0%	42.2%	ת"א-נפט וגז
66%	-4.1%	3.9%	-10.1%	15.5%	ת"א בנקים-5
99%	-26.8%	14.9%	4.2%	10.3%	ת"א-טכנולוגיה
84%	-30.9%	5.1%	7.8%	-2.5%	ת"א-נדל"ן

התחדשה לקראת סוף השנה. בסיכום שנתי מדד ת"א-נפט וגז בלט בעלייה חדה של כ-34%, ובחמש השנים האחרונות 2023-2019, עלה בכ-60%.

מדדי חברות ההייטק - ת"א טכנולוגיה ות"א טק-עילית, עלו בכ-10% עד פרוץ המלחמה, תשואה נמוכה משמעותית לעומת הנאסד"ק שעלה בכ-28% במקביל, זאת בשל הרפורמה המשפטית שהגבירה את הירידה בהשקעות בהייטק בארץ. החל ב-7 באוקטובר ועד סוף השנה, מדד ת"א-טכנולוגיה עלה בכ-4% ואילו מדד ת"א טק-עילית עלה בכ-2%, ובסיכום שנת 2023 עלו בכ-15% ובכ-11%, בהתאמה, עלייה נמוכה בהשוואה למדד הנאסד"ק שזינק בכ-41%.

יצוין כי בחמש השנים האחרונות 2023-2019, מדד ת"א-טכנולוגיה מוביל בעלייה של כ-99%.

מגמה מעורבת אפיינה את המדדים הענפיים

מדדים שבלטו בעליות שערים השנה היו:

- מדד חברות ושותפויות הנפט והגז - מדד ת"א-נפט וגז זינק בכ-42% מתחילת השנה ועד ל-5.10.2023, לעומת ירידה קלה במחירי נפט ברנט. עליית המדד מתחילת השנה, בהמשך לעלייה של כ-35% בשנת 2022, הינה תוצאה של העלייה בביקוש לגז טבעי מישראל. בנוסף, עליית המדד ברבעון השני של השנה הושפעה מהתגבשות עסקת ענק לרכישת כ-50% משותפות "ניו מד" המחזיקה כ-45% משדה הגז "לווייתן" ע"י שתי חברות אנרגיה בינלאומיות; ועלייתו ברבעון השלישי של השנה הושפעה מהחלטת המדינות יצרניות הנפט המאגדות בברית אופ"ק+ על הארכת משך צמצום תפוקת הנפט עליו הוחלט באפריל 2023, בשנה, עד סוף דצמבר 2024. עם פרוץ המלחמה ועד סוף השנה, ירד מדד ת"א נפט וגז בכ-6% - זאת בשל הירידה בפעילות במשק, והודעת משרד האנרגיה כי לאור המצב הבטחוני במשק נדרשת עצירת פעילות הפקת הגז הטבע ממאגר "תמר" - הפעילות

מגמה מעורבת אפיינה את המדדים הענפיים כאשר בלטו לחיוב: מדד ת"א-נפט וגז שזינק בכ-34%, ומדדי ת"א-טכנולוגיה וטק-עילית שעלו בכ-15% ובכ-11%, בהתאמה. מדד ת"א בנקים-5 שעלה בכ-4% השנה, הגיע לשיא כל הזמנים ערב פרוץ המלחמה.

לעלייה הצפויה בביקוש לבנייה בדרום הארץ במסגרת שיקום ישובים שנהרסו, ולעלייה בביקוש לדירות עם חדרי ממ"ד בכל הארץ, ולכך שהיצע הדירות בארץ נמוך מהביקוש לאורך השנים.

יצוין כי **בחמש השנים האחרונות 2019-2023, מדד ת"א-נדל"ן** עלה בכ-**84%**.

מנגד, מדדים שבלטו בירידות שערים השנה:

- **מדדי ת"א-קלינטק ת"א-תשתיות אנרגיה** בלטו בירידה של כ-**16%** ושל כ-**12%** בהתאמה בשנת 2023. למרות שהעולם צועד לכיוון של אנרגיה מתחדשת ויצור עצמאי של אנרגיה ירוקה, תחום האנרגיה הירוקה סובל מסנטימנט שלילי בשנים האחרונות בין היתר כתוצאה ממעבר מסביבת ריבית אפסית לריבית גבוהה היוצרת קושי במימון פרויקטים לא רווחיים ברחבי העולם המצריכים סבסוד ממשלתי.

- **מדד ת"א רשתות שיווק** ירד בסיכום שנת 2023 בכ-**13%**. לירידת המדד תרמו אי וודאות והאטה בפעילות במשק הן בשל הרפורמה והן בשל המלחמה.

- **מדד ת"א בנקים-5** עלה בכ-**16%** מתחילת השנה ועד ל-**5.10.2023 והגיע לשיא כל הזמנים**, בהשפעת העלייה ברווחיות הבנקים עקב הגידול בהכנסות מימון כתוצאה מעליית האינפלציה והריבית במשק ואי תשלום ריבית על העו"ש מצד שני. עם פרוץ המלחמה ועד סוף השנה, ירד מדד ת"א בנקים-5 בכ-**10%** - זאת בשל העלייה הצפויה בהפרשות הבנקים להפסדי אשראי, לצד ירידה בהכנסות מימון ובעמלות בשל מתן הקלות ע"י הבנקים ללקוחות שהם נפגעי הלחימה. יצוין כי חברות הדירוג הבינלאומיות **Fitch** ו-**Moody's** הודיעו באוקטובר כי גם הבנקים בישראל, נכנסים ל"מעקב שלילי".

בסיכום שנתי **מדד ת"א בנקים-5** עלה בכ-**4%**, וב**חמש השנים האחרונות 2019-2023**, עלה בכ-**66%**.

- **מדד ת"א-נדל"ן** עלה השנה בכ-**5%**, כאשר **מדדי ת"א-בנייה ות"א מניב-חול"ל** עלו בכ-**6%** ובכ-**4%**, בהתאמה, ואילו **מדד ת"א מניב-ישראל** ירד בכ-**1%**.

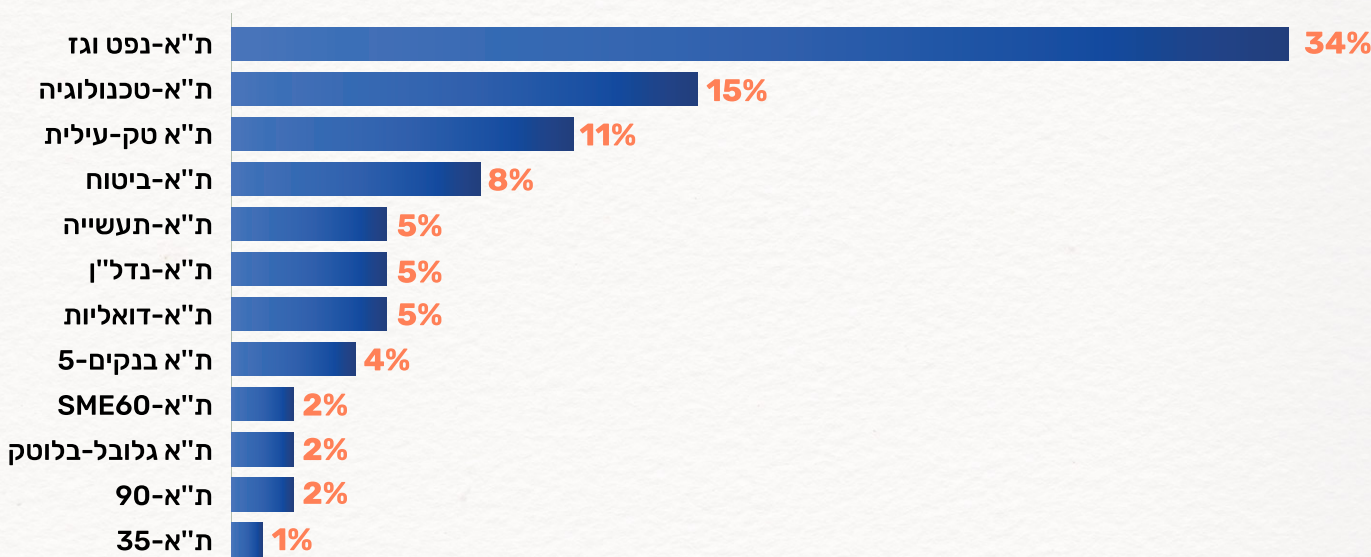
חברות הנדל"ן הממונפות, מושפעות מאוד משינויי ריבית, כאשר עליית הריבית החל באפריל 2022 ועד מאי 2023 ייקרה את עלויות המימון שלהן, והורידה את שווי נכסיהן.

חברות הנדל"ן המניב בישראל ירדו בכ-**9%** מתחילת השנה ועד פרוץ המלחמה, בהמשך לירידות החדות בשנה שעברה, זאת על רקע העלאת הריבית בארץ ובעולם וההאטה הכלכלית, בנוסף, החל מפרוץ המלחמה המדד תיקן ועלה מעט - בשל ציפייה להורדת הריבית שתוביל לקיטון בהוצאות המימון.

חברות הבנייה רשמו השנה שינוי זניח, כאשר השפעה שלילית היתה לירידה בביקוש מצד רוכשי דירות עקב הריבית הגבוהה, להאטה משמעותית בקצב הבנייה עקב סגירה זמנית של חלק מאתרי הבנייה ע"י העיריות עם פרוץ המלחמה, ולירידה חדה במספר העובדים המורשים להיכנס לאתרי הבנייה. ומצד שני, השפעה חיובית הייתה לסיום העלאת הריבית כבר במחצית הראשונה של השנה והתגברות הציפיות להורדתה כבר בתחילת שנת 2024,

בחמש השנים האחרונות 2019-2023 מובילים מדד ת"א-טכנולוגיה בעלייה של כ-99%, מדד ת"א-נדל"ן בעלייה של כ-84%, ות"א בנקים-5 בעלייה של כ-66%.

ביצועי מדדי מניות מובילים בתל-אביב בשנת 2023*

* נכון ל-14.12.2023.

מחזורי המסחר במניות

לוח 2: מחזורי המסחר היומיים בשוק המניות (במיליוני שקלים)

2023 % שינוי ב-	2022	2023 (אומדן)	
-12%	2,295	2,010	מניות כולל קרנות סל
-14%	1,874	1,610	מניות ללא קרנות סל

המסחר בשוק המניות התאפיין במחזורי מסחר ערים והסתכם בכ-2.0 מיליארד שקל ביום - נמוך בכ-12% מהמחזור בשנת 2022 שהיה המחזור הגבוה ביותר מאז שנת 2011.

לירידה במחזורי המסחר השנה ביחס למחזורי המסחר בשנת 2022 תרמה רכישה של מניות ע"י המשקיעים המוסדיים לטווח ארוך, ומכירה של מניות ע"י הציבור הישראלי ומשקיעי חוץ.

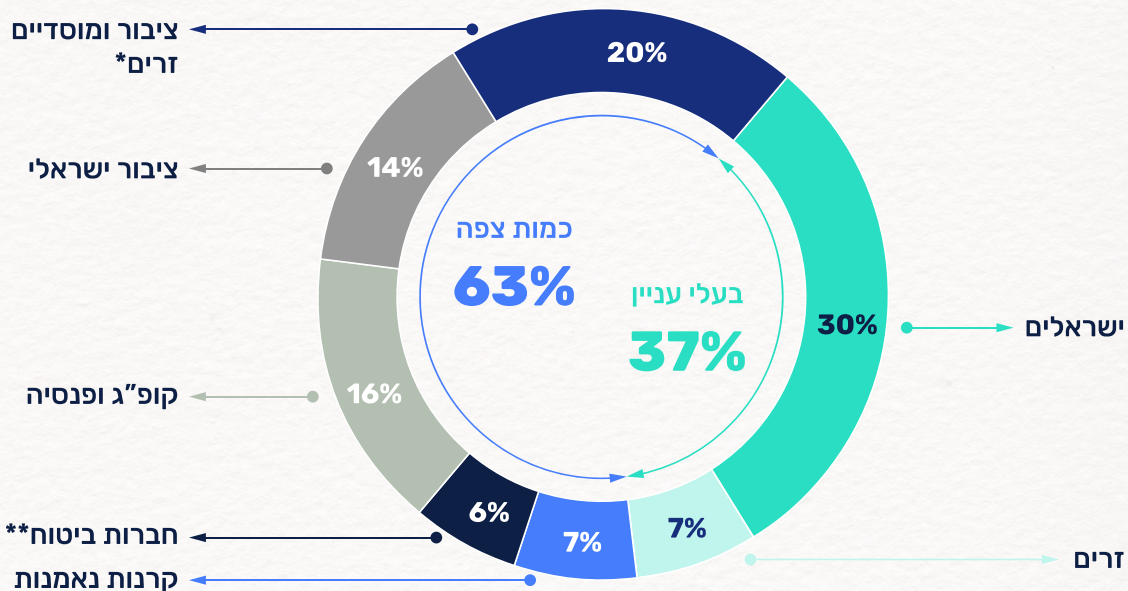
מנתוני הבורסה¹ עולה כי בתשעת החודשים הראשונים של השנה הגופים המוסדיים הישראליים לטווח ארוך הגדילו חשיפה לשוק המניות הישראלי בכ-3.5 מיליארד שקל, ומתחילת המלחמה המשיכו והגדילו את החשיפה לשוק המניות בעוד כ-4.5 מיליארד שקל, כלומר מתחילת השנה המוסדיים הגדילו חשיפה בשווי של כ-8 מיליארד שקל.

במקביל, הציבור הישראלי ומשקיעי חוץ צמצמו את השקעותיהם בכ-11 ובכ-1 מיליארד שקל בהתאמה. בעוד הציבור הישראלי צמצם את השקעותיו במניות בכ-8.5 מיליארד שקל כבר בתשעת החודשים הראשונים של השנה, על רקע המחאה נגד הרפורמה המשפטית, משקיעי חוץ רכשו מניות בכ-2 מיליארד שקל. עם פרוץ המלחמה - הציבור הישראלי המשיך וצמצם את השקעותיו בכ-2.5 מיליארד שקל נטו נוספים, ובמקביל מכרו משקיעי חוץ מניות בסך כ-3 מיליארד שקל נטו.

התמיכה של הגופים המוסדיים המקומיים שרכשו מניות מתחילת המלחמה, ואספו את המניות שמכר הריטייל המקומי והמשקיעים הזרים, תרמה בין היתר גם למיתון הירידות בשוק המניות.

מחזור המסחר היומי במניות הסתכם בכ-2 מיליארד שקל השנה - נמוך בכ-12% מהמחזור בשנת 2022, שהיה המחזור הגבוה ביותר מאז שנת 2011.

אומדן התפלגות מחזיקי המניות בחברות הבורסאיות, 2023

* כולל החזקות במניות הדואליות בחו"ל ** השקעות בגין ביטוח חיים וביטוח כללי

התמיכה של הגופים המוסדיים המקומיים שרכשו מניות מתחילת המלחמה, ואספו את המניות שמכר הריטייל המקומי והמשקיעים הזרים, תרמה בין היתר גם למיתון הירידות בשוק המניות.

¹ בנייתו פעילות המשקיעים השונים: הנתונים אינם כוללים עסקאות מחוץ לבורסה. משקיעי טווח קצר כוללים את הציבור הישראלי המשקיע במניות במישרין ובעקיפין דרך קרנות הסל וקרנות הנאמנות ואת משקיעי החוץ. משקיעים מוסדיים לטווח ארוך כוללים את קרנות הפנסיה, קופות הגמל וחברות הביטוח.

גיוס הון בשוק המניות

לוח 3: גיוסים בשוק המניות בתל-אביב

מספר הנפקות והקצאות פרטיות			הסכומים שגויסו (במיליוני שקלים)			
2021	2022	2023 (אומדן)	2021	2022	2023 (אומדן)	
94	13	1	10,490	2,342	145	הנפקות - חברות חדשות (IPOs) *
73	65	60	7,747	9,466	3,325	הנפקות - חברות רשומות
145	117	90	7,186	9,420	4,440	הקצאות פרטיות
-	-	-	411	493	240	מימוש אופציות
312	195	151	25,834	21,721	8,150	סה"כ

* מספר החברות החדשות אינו כולל חברות חדשות שנרשמו ללא גיוס הון (רישום כפול ופיצול חברות), וחברות שהכניסו פעילות לחברה נסחרת.

בנוסף, שתי חברות חדשות נרשמו במסגרת פיצול מחברות נסחרות: פעילות הנדל"ן המניב של חברת הנדל"ן "נתנאל גרופ" פוצלה ע"י חלוקת מניות נתנאל מניבים כדיבידנד בעין לבעלי המניות של "נתנאל גרופ". שווי חברת נתנאל מניבים בתום יום המסחר הראשון היה כ-83 מיליון שקל.

חברת "פז נפט" הבורסאית חילקה לבעלי מניותיה את מניות חברת בית זיקוק אשדוד כדיבידנד בעין ורשמה אותן למסחר בתל-אביב. בית זיקוק אשדוד מייבאת נפט ומייצרת תזקיקי נפט וחשמל. שווי חברת בית זיקוק אשדוד בתום יום המסחר הראשון היה כ-1.4 מיליארד שקל.

שתי חברות חדשות נכנסו לבורסה ע"י כניסתן לחברות נסחרות: חברת הבנייה "ריי טי.אל.וי. נדל"ן" העוסקת בהשבחת נכסי נדל"ן הממוקמים בתל אביב התמזגה עם חברת המעטפת "אינטליקנה". בעסקה הוקצו כ-90% ממניות אינטליקנה ושמה שונה לריי טי.אל.וי. שווי חברת ריי טי.אל.וי בתום יום המסחר הראשון היה כ-65 מיליון שקל.

חברת הפינטק "אינטו השקעות" העוסקת בהפעלת פלטפורמות להשקעות, ולגיוס מימון התמזגה עם חברת נלה דיגיטל העוסקת בהפעלת חנויות פופ-אפ פיזיות ואונליין. בעסקה הוקצו כ-73% ממניות נלה דיגיטל. שווי חברת נלה דיגיטל בתום יום המסחר הראשון היה כ-51 מיליון שקל.

גם בגיוסי החברות הותיקות נרשמה ירידה חדה והם הסתכמו בכ-7.8 מיליארד שקל בשנת 2023 (הנפקות והקצאות פרטיות). לעומת כ-18.9 מיליארד שקל שגייסו חברות נסחרות בשנה הקודמת. גיוסים בולטים ע"י החברות הותיקות היו:

- כ-716 מיליון שקל גויסו ע"י חברת הקלינטק ורידיס בהנפקת זכויות. בנוסף, החברה הקצתה מניות בשווי של כ-336 מיליון שקל בתמורה לכ-30% ממניות "אינפיניה".
- כ-686 מיליון שקל גויסו ע"י משק אנרגיה בהקצאות פרטיות של מניות למשקיעים מסווגים ולחברת "סרמיטו".
- כ-600 מיליון שקל גויסו ע"י חברת הבניה שיכון ובינוי בהקצאה פרטית של מניות למשקיעים מסווגים.
- בהנפקות של אג"ח להמרה לציבור גויסו כ-414 מיליון שקל וכ-402 מיליון שקל ע"י חברת הנדל"ן המניב בחו"ל ג'י.סי.טי וע"י חברת האנרגיה הסולארית נופר אנרג'י, בהתאמה.

גיוס הון מהציבור בשוק המניות בארץ רשם ירידה חדה והסתכם בכ-8.2 מיליארד שקל, לאחר גיוס בסך כ-21.7 מיליארד שקל בשנה הקודמת וגיוס שיא בהיקף של כ-25.8 מיליארד שקל בשנת 2021.

גל ההנפקות הראשוניות (IPOs) שהגיע לשיא בשנת 2021 עם הצטרפותן של 94 חברות חדשות, נבלם לחלוטין כבר באוגוסט 2022. והשנה גייסה הון חברה חדשה אחת - חברת האנרגיה המתחדשת זפירוס - שגייסה כ-145 מיליון שקל ברבעון הראשון של השנה, זאת לעומת 13 חברות חדשות שגייסו כ-2.3 מיליארד שקל בשנת 2022. שווי החברה כ-0.9 מיליארד שקל לאחר ההנפקה.

בשוק המניות גויסו כ-8.2 מיליארד שקל מהציבור, לאחר גיוס בהיקף של כ-21.7 מיליארד שקל בשנת 2022.

7 חברות חדשות הצטרפו לשוק המניות, בשווי מצרפי של כ-5 מיליארד שקל, בהן מנפיקה אחת חדשה, שתי חברות רישום כפול, שתי חברות שהתפצלו מחברה נסחרת ושתי חברות שנרשמו בשוק המניות בת"א באמצעות הכנסת פעילותן לחברות בורסאיות נסחרות.

התפתחות מספר החברות הנסחרות

החברות הדואליות

כיום נסחרות בתל-אביב 50 חברות דואליות, שמנייתיהן נסחרות במקביל בחו"ל. זאת לאחר ש:

שתי חברות רשמו את מנייתיהן למסחר בתל-אביב במסגרת הרישום הכפול

- חברת הטכנולוגיה **אונדס** שמנייתיה נסחרות ב-NASDAQ, מיזגה לתוכה את חברת הטכנולוגיה "איירובוטקס" ונרשמה במקומה למסחר בתל-אביב.

- סיאון** - חברת אמריקנית העוסקת במתן אשראי לעסקים קטנים ובינוניים בארה"ב, שמנייתיה נסחרות ב-NYSE, רשמה את מנייתיה למסחר מקביל בתל-אביב וגייסה כ-296 מיליון שקל בהנפקה ראשונה של איגרות חוב בבורסה.

חברה שנסחרת בת"א נרשמה למסחר מקביל בבורסת ה-NASDAQ בארה"ב

- חברת האנרגיה המתחדשת **אנלייט**, הנסחרת בתל אביב כ-29 שנה, גייסה כ-1 מיליארד שקל בהנפקה ראשונה לציבור בארה"ב ומנייתיה החלו להיסחר גם ב-NASDAQ.

חברות דואליות שנמחקו מהמסחר

ארבע חברות מחקו את מנייתיהן מהמסחר בת"א, ומנייתיהן ממשיכות להיסחר בארה"ב: חברות הביומד **אייסקיור מדיקל** ו**פרוטליקס**, חברת הקלינטק **ברנמילר** וחברת הטכנולוגיות הביטחוניות **לאונרדו די אר אס** - שמנייתיה עתידות להימחק ב-31.12.23.

יצוין כי, מניות חברת התקשורת **פרטנר** נמחקו מהמסחר ב-NASDAQ והן ממשיכות להיסחר בתל-אביב.

מספר החברות בבורסה

בסוף שנת 2023 נסחרות בבורסה 537 חברות, זאת לעומת 548 חברות בסוף שנת 2022.

שווין המצרפי של **חברה אחת חדשה** שהנפיקה השנה (כ-0.9 מיליארד שקל, לאחר ההנפקה), 2 החברות שהכניסו פעילות לחברה נסחרת (כ-0.1 מיליארד שקל), ו-4 חברות שנרשמו ללא גיוס (שתי חברות שביצעו רישום כפול ושתי חברות שפוצלו מחברות נסחרות - כ-3.9 מיליארד שקל), היו כ-5 מיליארד שקל.

מנגד, נמחקו מהבורסה 16 חברות בהן שלוש חברות שמוזגו בחברה בורסאית ומחיקתן אינה פוגעת בכיסוי הבורסאי.

להלן התפלגות החברות לפי סיבת המחיקה:

- שלוש חברות** בשווי מצרפי של כ-3.3 מיליארד שקל נמחקו עקב התייעלות בקבוצה וללא פגיעה בכיסוי הבורסאי מפני שבוצעה בדרך של מיזוג בחברה בורסאית אחרת הממשיכה להיסחר (חברה דואלית "איירובוטקס" נרכשה ע"י "אונדס" שנרשמה במקומה, "אינפיניה" נרכשה ע"י "ורידיס", ו"גמא ניהול" נרכשה ע"י הפניקס).
- חברה אחת** מוזגה בחברה בינלאומית - "האב" שנרכשה ע"י Mount Rainier, שוויה ערב המחיקה כ-0.8 מיליארד שקל.
- ארבע חברות** בשווי מצרפי של כ-1 מיליארד שקל נמחקו כתוצאה **מהצעת רכש ע"י בעלי השליטה** - "אלון גז", "דקמא קפיטל", "טיירה נכסים", ו"שלא"ג תעשיות".
- ארבע חברות דואליות** בשווי מצרפי של כ-19 מיליארד שקל נמחקו כאמור מהמסחר בת"א (בהן החברה הזרה "לאונרדו די אר אס" בשווי של כ-18.4 מיליארד שקל ערב המחיקה).
- שתי חברות** זרות בשווי מצרפי זניח נמחקו לאחר 4 שנים בהשעיית מסחר - "גדסדן נכסים" ו"וונטייז".
- שתי חברות** בשווי מצרפי של כ-0.4 מיליארד שקל נמחקו מסיבות שונות ("אביליטי" בעקבות פירוק, ו"איי ספאק 1" בעקבות אי הכנסת פעילות לחברת הספאק).

לוח 4: אינדיקטורים עיקריים לפעילות בשוק המניות, 2015 עד 2023 (מחירי דצמבר 2023)

השנה	מספר החברות ⁽¹⁾	מזה: חברות חדשות ⁽²⁾	מחזור יומי ⁽⁴⁾ (מיליוני שקלים)	גיוס בת"א ⁽³⁾ (מיליארדי שקלים)	שינוי ריאלי ב-125 במדד ת"א-125%
2015	461	13	1,625	6.3	3.1
2016	451	11	1,431	7.8	-2.3
2017	457	22	1,579	13.7	6.0
2018	448	21	1,572	7.4	-3.1
2019	442	19	1,438	14.7	20.5
2020	455	35	2,067	18.8	-2.3
2021	541	107	2,059	27.9	27.6
2022	548	22	2,415	22.9	-16.2
2023⁽⁵⁾	537	7	2,010	8.2	-1.4⁽⁶⁾

(1) נתון לסוף שנה, ללא מנפיקות מוצרי מדדים וחברות מניות ב-TASE UP.

(2) כולל חברות שביצעו רישום כפול או נרשמו ללא גיוס הון וחברות שהכניסו פעילות; לא כולל חברות שהנפיקו מוצרי מדדים.

(3) כולל הקצאות פרטיות ומימוש אופציות; לא כולל: הנפקות של מוצרי מדדים, "מימוש" ע"י חברות בנות, שאינו כרוך בהזרמות הון לחברה, וגיוס במניות ב-TASE UP (כ-0.6 מיליארד שקל בשנת 2021).

(4) ב-2018 לא כולל עסקאות מחוץ לבורסה במוצרי מדדים, שהיו חריגות עקב הרפורמה במוצרי המדדים ברבעון האחרון של השנה.

(5) אומדן נכון ל-14.12.2023.

(6) בניכוי אינפלציה שנתי של 3.3% עפ"י מדד אחרון ידוע.

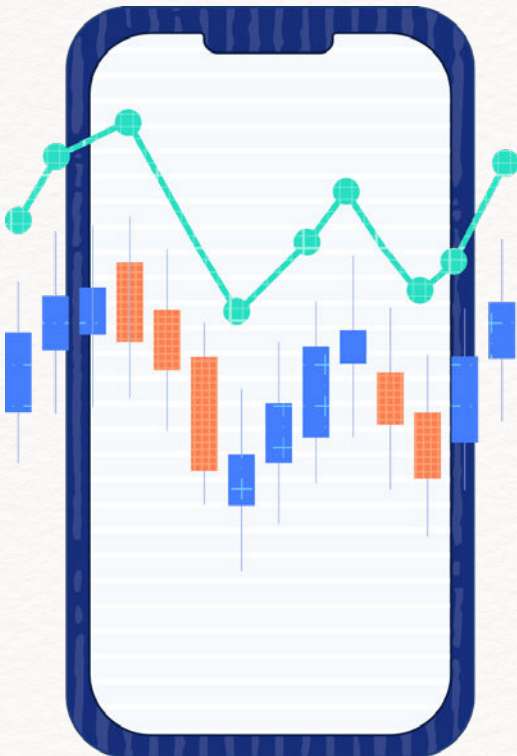
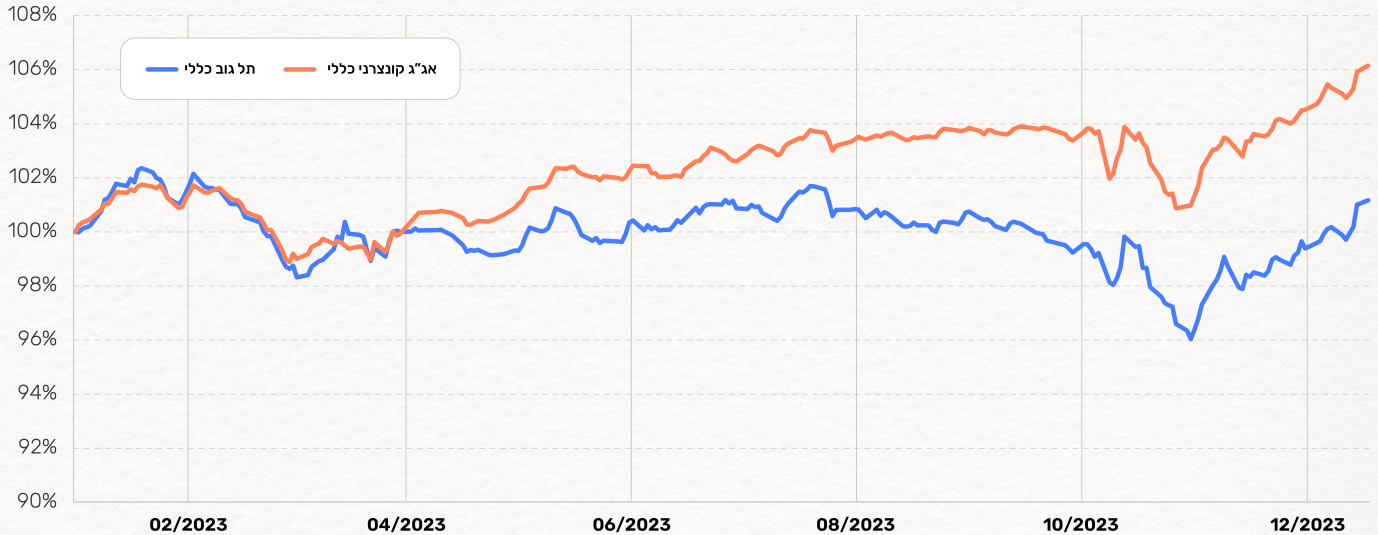
שוק איגרות החוב*

* נתוני הסקירה הינם בערכים נומינליים. נתוני 2023 הינם אומדן, נכון ל-14.12.2023.

מדדי איגרות החוב

מדדי אג"ח קונצרני כללי ותל גוב כללי, שנת 2023 (תשואה באחוזים)

שוק איגרות החוב היה השוק הבולט השנה עם עליות שערים מרשימות, כאשר איגרות החוב הקונצרניות צמודות המדד בלטו השנה, בראשן איגרות החוב הכלולות במדדי תל בונד תשואות צמודות ותל בונד צמודות A שעלו בכ-9%, כל אחד, מתחילת השנה ועד פרוץ המלחמה, ולאחר מכן עלו בכ-2.3% נוספים - ובסיכום שנתי עלו בכ-10.5%-12%. יצוין כי איגרות החוב הקונצרניות השקליות רשמו עלייה מתונה של כ-2% מתחילת השנה ועד פרוץ המלחמה, והמשיכו לעלות בכ-3.3% נוספים עד סוף השנה - ובסיכום שנתי עלו בכ-5.2%.

מדד תל בונד דולר, הכולל את איגרות החוב הקונצרניות צמודות המט"ח, עלה בכ-15% עד פרוץ המלחמה, במקביל להתחזקות הדולר ביחס לשקל בכ-10%. עם פרוץ המלחמה ועד סוף השנה - מדד תל בונד דולר ירד בכ-2.6%, כששער הדולר המשיך להתחזק והגיע לכ-4.081 שקל ב-27 באוקטובר, אך לאחר מכן נחלש וירד לשער של כ-3.69 שקל לקראת סוף השנה, בהשפעת מכירת דולרים ע"י בנק ישראל והותרת הריבית בארה"ב ללא שינוי. בסיכום שנת 2023 מדד תל בונד דולר הוביל בעלייה של כ-12.4% והגיע לשיא כל הזמנים.

שנת האג"ח - שוק איגרות החוב היה השוק הבולט השנה עם עליות שערים מרשימות, כאשר איגרות החוב הקונצרניות צמודות המדד בלטו השנה בעלייה של עד כ-12%.

לוח 5: תשואת המדדים ושווי השוק של איגרות חוב חברות

שנת 2022	שנת 2023 (אומדן)	7.10.2023 עד סוף השנה (אומדן)	מתחילת השנה עד 5.10.2023	שווי שוק 2023 (אומדן, במיליארדי שקלים)	
-7.6%	6.2%	2.0%	4.1%	241	צמודות מדד - סה"כ
-10.0%	4.8%	1.9%	2.8%	63	מזה מדדים בולטים: תל-בונד 20
-8.0%	5.8%	2.1%	3.6%	71	תל-בונד 40
-7.3%	6.9%	2.1%	4.8%	71	תל-בונד צמודות-יתר
-8.4%	11.8%	2.3%	9.3%	32	תל-בונד תשואות צמודות
ללא מדד	ללא מדד	ללא מדד	ללא מדד	139	שקליות - סה"כ
-7.0%	5.2%	3.3%	1.8%	104	מזה מדדים בולטים: תל-בונד שקלי
-6.1%	5.2%	2.5%	2.6%	30	תל-בונד תשואות-שקלי
7.5%	13.4%	-2.3%	16.0%	9	צמודות מט"ח
-6.2%	6.1%	2.1%	3.9%	389	סה"כ איגרות חוב חברות*

* לא כולל אג"ח TASE UP ומכשירים פיננסיים.

המסחר באיגרות החוב הממשלתיות הסתכם במגמה מעורבת - עליות שערם באיגרות החוב לטווח קצר ובינוני, וירידות שערם באיגרות החוב לטווח הארוך.

לוח 6: תשואת המדדים ושווי השוק של איגרות החוב הממשלתיות

שנת 2022	שנת 2023 (אומדן)	7.10.2023 עד סוף השנה (אומדן)	מתחילת השנה עד 5.10.2023	שווי שוק 2023 (אומדן, במיליארדי שקלים)	
					אג"ח לטווח של 0-2 שנים
-1.6%	4.1%	1.6%	2.5%	78	תל גוב-שקלי 0-2
0.8%	4.3%	1.1%	3.2%	38	תל גוב- צמודות 0-2
					אג"ח לטווח של 2-5 שנים
-8.3%	4.3%	3.2%	1.1%	90	תל גוב-שקלי 2-5
-5.7%	3.7%	1.7%	1.9%	51	תל גוב- צמודות 2-5
					אג"ח לטווח של 5-10 שנים
-14.3%	3.9%	4.5%	-0.6%	61	תל גוב-שקלי 5-10
-11.3%	1.0%	1.7%	-0.7%	47	תל גוב- צמודות 5-10
					אג"ח לטווח של +10 שנים
-18.5%	-4.7%	3.1%	-7.5%	72	תל גוב-שקלי +10
-15.8%	-4.3%	-0.2%	-4.1%	83	תל גוב-צמודות +10

מגמה מעורבת באיגרות החוב הממשלתיות - צמודות המדד והשקליות - עליות שערם של עד כ-4.5% באיגרות החוב לטווח קצר, וירידה של כ-5% באיגרות החוב לטווח של +10 שנים.

התשואה לפדיון של אג"ח ממשלתי שקלי ריבית קבועה ל-10 שנים עלתה והגיעה לכ-5.25% לקראת סוף אוקטובר 2023 - הרמה הגבוהה ביותר זה שנים רבות. לקראת סוף שנת 2023 הגיעה לכ-4.3%, לעומת תשואה של כ-3.7% בסוף שנת 2022. זאת בדומה לתשואה לפדיון של אג"ח ממשלת ארה"ב ל-10 שנים שעלתה והגיעה לכ-5.0% במהלך אוקטובר - שיא של יותר מ-15 שנה, והגיעה לכ-4.0% לקראת סוף שנת 2023, לעומת תשואה של כ-3.9% בסוף שנת 2022.

העלייה בתשואות האג"ח הממשלתיות לטווח ארוך הן בישראל והן בארה"ב, משקפת את העלייה בגירעון הממשלתי ובסיכון הכלכלי, והביאה להורדת הדירוג ו/או תחזית הדירוג ע"י חברות דירוג האשראי הבינלאומיות.

מחזורי המסחר באגרות החוב

לוח 7: מחזורי המסחר באגרות החוב (במיליוני שקלים)

שנת 2023 (אומדן)	שנת 2022	% שינוי ב-2023	
2,900	2,431	19%	אג"ח ממשלתי
1,010	1,045	-3%	אג"ח חברות כולל קרנות סל
900	916	-2%	אג"ח חברות ללא קרנות סל*
1,370	783	75%	מק"מ

* כולל אגרות חוב מובנות.

עלייה של כ-19% במחזורי המסחר באג"ח ממשלתי, שהסתכם בכ-2.9 מיליארד שקל. עיקר העלייה באג"ח שקלי, מקורה בעלייה בהנפקות אג"ח ע"י האוצר. משקיעי חוץ רכשו אג"ח ממשלתי ואילו הציבור הישראלי צמצם את החזקותיו.

יצוין כי פעילות המשקיעים המוסדיים לטווח ארוך באגרות החוב הממשלתיות היתה מכירה של אג"ח ממשלתי בסכום של כ-2 מיליארד שקל נטו בתשעת החודשים הראשונים של השנה, ורכישה של אג"ח ממשלתי בסך כ-4.5 מיליארד שקל נטו ברבעון האחרון של השנה.

מחזור המסחר באג"ח חברות (כולל אג"ח מובנות, וקרנות סל) הסתכם בכ-1 מיליארד שקל ביום במוצע בשנת 2023 - נמוך בכ-3% בלבד מהמחזור הממוצע בשנת 2022. מנתוני הבורסה עולה כי הציבור הישראלי רכש אג"ח חברות בסכום של כ-6.5 מיליארד שקל נטו בשנת 2023, מתוכם כ-2 מיליארד שקל נטו מאז פרוץ המלחמה. זאת במקביל למכירות של אג"ח חברות בסך כ-6.5 מיליארד שקל נטו ע"י משקיעי חוץ, מתוכם כ-1.5 מיליארד שקל נטו מאז פרוץ המלחמה. משקיעים מוסדיים לטווח ארוך לא ביצעו פעילות מהותית נטו.

מחזור המסחר היומי באג"ח ממשלתי הסתכם בכ-2.9 מיליארד שקל בשנת 2023, גבוה בכ-19% מהמחזור בשנה הקודמת. העלייה נבעה ממחזור המסחר באג"ח ממשלתי שקלי שהסתכם בכ-2.0 מיליארד שקל - גבוה בכ-26% מהמחזור בשנה הקודמת, ובאג"ח ממשלתי צמוד מדד שהסתכם בכ-0.9 מיליארד שקל - גבוה בכ-6% מהמחזור בשנה הקודמת.

לעלייה במחזורי המסחר באגרות החוב הממשלתיות תרמה העלייה בהנפקות האוצר השנה, על מנת לממן את הגידול בגירעון הממשלתי. לפירוט ראה "גיוס בשוק אגרות החוב", להלן. מנתוני הבורסה² עולה כי משקיעי חוץ רכשו אגרות חוב ממשלתיות בת"א בסכום של כ-13.5 מיליארד שקל נטו בחודשים ינואר-ספטמבר 2023, ומכרו אגרות חוב ממשלתיות בסכום של כ-2 מיליארד שקל נטו ברבעון האחרון של השנה, זאת בשונה מהציבור הישראלי שמכר אגרות חוב ממשלתיות בסכום של כ-12.5 מיליארד שקל בינואר-ספטמבר, והמשיך ומכר אגרות חוב ממשלתיות בסכום נוסף של כ-1.5 מיליארד שקל נטו עד סוף השנה.

מחזור המסחר באג"ח קונצרני הסתכם בכ-1 מיליארד שקל ביום, נמוך במעט מהמחזור בשנה הקודמת. כאשר הציבור הישראלי רכש אג"ח קונצרני ואילו משקיעי חוץ צמצמו את החזקותיהם.

² עקב טעות סופר, בוצע עדכון ב-25.12.2023.

גיוס בשוק איגרות החוב

שוק איגרות החוב ממשיך להוות מקור משמעותי לגיוסים עבור הממשלה ועבור החברות.

גיוס באג"ח ממשלתי

הגיוסים בהנפקות של איגרות החוב ע"י האוצר התגברו בשנת 2023 עקב המעבר מעודף תקציבי לגירעון תקציבי, שצפוי לגדול עקב עלויות מלחמת הרבות ברזל.

סך הגיוס הממשלתי בארץ ובחו"ל השנה הגיע לכ- **120.5** מיליארד שקל ברוטו, מזה כ-86.5 מיליארד שקל בת"א, לעומת גיוס בסך כ-45.5 מיליארד שקל בשנה הקודמת.

• כ- **86.5** מיליארד שקל גויסו **בתל אביב** בשנת 2023, יותר מפי שניים סך הגיוס בשנה הקודמת (כ-40.2 מיליארד שקל).

« היקף הגיוס החודשי עלה מכ-3.4 מיליארד שקל בשנת 2022 לכ-5.6 מיליארד שקל בממוצע בינואר-ספטמבר 2023, וזינק לכ-8.4 מיליארד שקל באוקטובר ולכ-13.5 מיליארד שקל בממוצע בחודשיים האחרונים של שנת 2023.

« השנה חלה **ירידה במשקל הגיוס באג"ח שקלי** לכ-68% מהסכום שגויס השנה בהנפקות אג"ח ממשלתי בת"א לעומת כ-76% בשנת 2022, מזה כ-9% באג"ח שקלי בריבית משתנה לעומת כ-4% בשנת 2022, ובמקביל חלה **עלייה במשקל הגיוס באג"ח צמוד מדד** לכ-32% מהסכום שגויס השנה בהנפקות אג"ח ממשלתי בת"א לעומת כ-24% בשנת 2022.

« כ-4% מהגיוס באג"ח שקלי בוצע **באג"ח לטווח קצר**, זאת בשל הביקוש לאג"ח טווח קצר על פני אג"ח טווח ארוך.

« בנוסף, בשנת 2023 ביצע האוצר מכרזי החלף של איגרות חוב ממשלתיות בהיקף של כ-26 מיליארד שקל בתמורה

להנפקת כמות גדולה יותר בהיקף של כ-33 מיליארד שקל. במסגרת המכרזים, אג"ח לפידיון בשנים 2023 עד 2025 הוחלף באג"ח לפידיון במועד רחוק יותר - בעוד 3 עד 18 שנים. כמו כן, הוגדל הרכיב השקלי - אג"ח צמוד מדד בהיקף של כ-10 מיליארד שקל הוחלף באג"ח שקלי.

« הנפקות משרד האוצר השנה לוו בפדיונות בסך - כ-51 מיליארד שקל באג"ח שקלי וכ-25.5 מיליארד שקל באג"ח צמוד מדד.

• כ- **34** מיליארד שקל גויסו **בחו"ל** בשנת 2023, לעומת כ-5.3 מיליארד שקל שגויסו בשנה הקודמת:

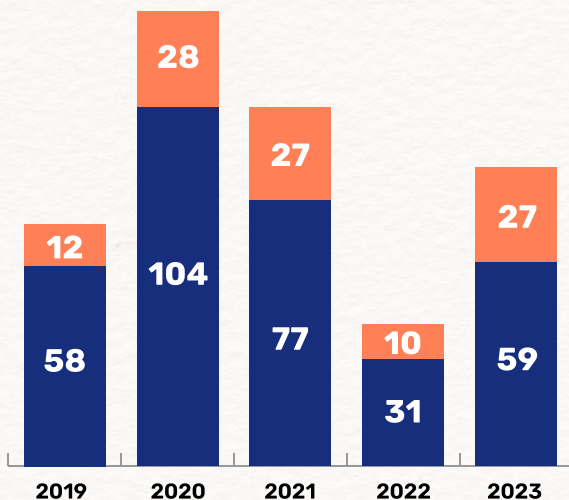
« **האוצר** גייס **בחו"ל** מתחילת המלחמה כ-19 מיליארד שקל, גיוס שמעיד על אמון בכלכלה הישראלית ובחוסנה, ובסיכום מתחילת השנה גייס **כ-26** מיליארד שקל במספר גיוסים. מתוכם כ- **7.1** מיליארד שקל **בהנפקה ראשונה של אג"ח "ירוק"**, שתמורת ההנפקה מיועדת לטיפול הממשלה בנושאים של אקלים ואיכות הסביבה.

הגיוסים בוצעו באיגרות חוב לטווחים שונים של בין 3 ל-8 שנים נושאות ריבית קופון של 5%-6.5%.

« **ארגון הבונדס** גייס מתחילת המלחמה יותר מ-4 מיליארד שקל ממשקיעים בארה"ב אירופה קנדה ואמריקה הלטינית, ומתחילת השנה גייס סה"כ כ- **8** מיליארד שקל - היקף גיוס מהגבוהים ביותר מאז הקמת ארגון הבונדס.

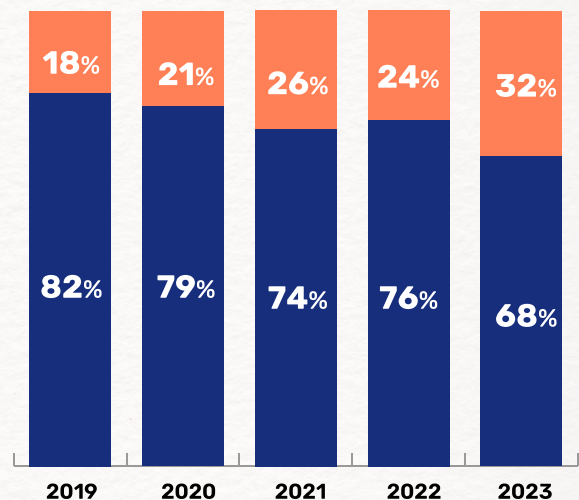
הנפקות של איגרות חוב ממשלתיות בבורסה (2019 עד 2023)

במיליארדי שקלים

● אג"ח צמוד מדד ● אג"ח שקלי

ב-% מתוך סך הגיוס של אג"ח ממשלתי

● אג"ח צמוד מדד ● אג"ח שקלי

האוצר גייס בארץ כ-86.5 מיליארד שקל בהנפקות של אג"ח לציבור - יותר מפי שניים מהסכום שגייס בדרך זו בשנת 2022, ובנוסף כ-34 מיליארד שקל גויסו ע"י האוצר וה"בונדס" בשוקי חו"ל. כמחצית הגיוס בוצע ברבעון האחרון של השנה, החל מפרוץ המלחמה.

גיוס באג"ח חברות

היקף הגיוסים ע"י אג"ח חברות מהציבור וממוסדיים בשוק איגרות החוב בישראל (ללא אג"ח מובנות) הסתכם בכ-71 מיליארד שקל בשנת 2023, מזה כ-9.4 מיליארד שקל באג"ח שנרשם למסחר ב-TASE UP, בהמשך לגיוס בהיקף של כ-89 מיליארד שקל בשנת 2022. עיקר הירידה בגיוס החוב בשנת 2023 מקורה בירידה בגיוסי הבנקים וחברות הנדל"ן.

ציון כי בשנת 2023 היקף הפדיונות היה כ-54 מיליארד שקל, ובשנת 2024 צפוי היקף הפדיונות להגיע לכ-58 מיליארד שקל.

לוח 8: גיוסים באיגרות חוב חברות בתל-אביב לפי ענפים, 2021 עד 2023 (במיליוני שקלים)

2021		2022		2023 ⁽¹⁾		
100%	77,790	100%	84,828	100%	61,810	אג"ח חברות
חלוקה לענפים:						
סקטור פיננסי:						
34%	26,237	39%	33,605	29%	17,845	סקטור פיננסי:
						בנקים
26%	20,044	30%	25,665	17%	10,705	
						ביטוח
4%	2,770	4%	3,680	8%	4,755	
						שירותים פיננסיים
4%	3,423	5%	4,260	4%	2,385	
סקטור ריאלי:						
66%	51,553	61%	51,223	71%	43,965	סקטור ריאלי:
						נדל"ן
41%	32,057	37%	31,470	38%	23,190	
						אנרגיה וחיפוש גז
8%	6,300	11%	9,017	17%	10,525	
						מסחר ושירותים
8%	5,891	8%	6,750	11%	6,590	
						השקעות
4%	2,959	3%	2,142	2%	1,515	
						טכנולוגיה
5%	3,996	2%	1,515	2%	1,430	
						תעשייה
0.4%	350	0.4%	329	1%	715	
17,081		4,467		9,365		אג"ח חברות ב-TASE UP ⁽²⁾
94,871		89,295		71,175		סה"כ אג"ח חברות
221		2,800		11,860		אג"ח מובנות
95,092		92,095		83,035		סה"כ גיוס באג"ח לא-ממשלתי

(1) אומדן נכון ל-14.12.2023.

(2) כולל גיוס ממשקיעים מוסדיים בחו"ל ורישום ב-TASE UP בת"א בסך כ-7.2 כ-3.3 וכ-13.4 מיליארד שקל בשנים 2023, 2022 ו-2021, בהתאמה.

בשוק איגרות החוב גיוס בשנת 2023 כ-71 מיליארד שקל בהנפקות של אג"ח חברות לציבור ולמוסדיים וכ-12 מיליארד שקל נוספים בהנפקות של אג"ח מובנות, בהמשך לגיוס בסך כ-92 מיליארד שקל בשנה הקודמת. עיקר הירידה בגיוס החוב בשנת 2023 מקורה בירידה בגיוסי הבנקים וחברות הנדל"ן.

בשנת 2023, מרביתם בוצעו במחצית הראשונה של השנה, גרמו מצד אחד הירידה בביקוש לאשראי מצד רוכשי דירות עקב התייקרות המשכנתאות ומצד חברות נדל"ן עקב היחלשות שוק הנדל"ן והירידה בהתחלות בניה, ומצד השני, העלייה ברווחיות הבנקים עקב הגידול בהכנסות המימון (- תוצאה של העלאת הריבית).

ברבעון השלישי של 2023 הבנקים נאלצו להגדיל את ההפרשות להפסדי אשראי בהשפעת הריבית הגבוהה במשק ובעקבות המלחמה שפרצה באוקטובר, צפויים הבנקים להמשיך ולהגדיל את ההפרשות להפסדי אשראי גם ברבעון האחרון של השנה.

גיוסים באמצעות איגרות חוב חברות בשנת 2023 - מאפיינים עיקריים:

• ירידה בגיוסי הסקטור הפיננסי - בעיקר בגיוסי הבנקים הגדולים:

הסקטור הפיננסי גייס השנה כ-23.4 מיליארד שקל מהציבור וממוסדיים, מתוכם כ-5.5 מיליארד שקל שגויסו באג"ח למוסדיים שנסחר ב-TASE UP, לעומת כ-35.5 מיליארד שקל שגויסו בשנת 2022.

הבנקים הגדולים גייסו בשנת 2023 מהציבור וממוסדיים כ-15.6 מיליארד שקל, מתוכם כ-4.9 מיליארד שקל שגויסו באג"ח למוסדיים שנסחר ב-TASE UP, לעומת כ-27.4 מיליארד שקל שגויסו בשנת 2022. לירידה בגיוסי הבנקים

ירידה בגיוסי הסקטור הריאלי - בעיקר בגיוסי חברות הנדל"ן:

הסקטור הריאלי גייס בשנת 2023 כ-**47.8** מיליארד שקל מהציבור וממוסדיים, מתוכם כ-**3.9** מיליארד שקל שגויסו באג"ח למוסדיים שנסחר ב-TASE UP, זאת לעומת כ-**53.8** מיליארד שקל שגויסו בשנת 2022.

פידיון אג"ח סחיר של חברות הסקטור הריאלי הסתכם בכ-**38.5** מיליארד שקל בשנת 2023, סכום גבוה לעומת הפדיונות בשנה הקודמת שהסתכמו בכ-**34** מיליארד שקל, וצפויים להמשיך לעלות לכ-**44** מיליארד שקל בשנת 2024.

להלן מגמות בולטות בגיוסי הסקטור הריאלי בהנפקות של אג"ח לציבור:

« **חברות הנדל"ן** ממשיכות להוביל ברשימת הענפים עם גיוס חוב המהווה כ-**38%** מהגיוס באג"ח חברות השנה מהציבור, גייסו כ-**23.2** מיליארד שקל בשנת 2023 לעומת כ-**31.5** מיליארד שקל שגייסו חברות הענף בשנת 2022.

היחלשות ענף הנדל"ן שהחלה במחצית השנייה של 2022 בעקבות העלאות הריבית, המייקרת את המשכנתאות ועלויות המימון, נמשכה גם בשנת 2023 ובאה לידי ביטוי במחירי הדירות. על פי נתוני הלמ"ס בחודשים ספטמבר-אוקטובר נותרו מחירי הדירות ללא שינוי לעומת החודשים הקודמים, אך ירדו בכ-**1.3%** לעומת התקופה המקבילה בשנה הקודמת - ירידה ראשונה מזה כחמש שנים, זאת לאחר שעלו בשיעור שנתי של כ-**12.7%** בכל שנת 2022.

יצוין כי הנדל"ן המניב למשרדים, שספג ירידה בביקוש בשנות הקורונה ובהמשך גם בעקבות האטה בענף ההייטק, ממשיך לספוג ירידה בביקוש בשל המלחמה.

« **בנק לאומי** גייס כ-**3.8** מיליארד שקל בהנפקת **איגרות חוב לציבור**. כ-**2.4** מיליארד שקל גויסו בסדרה חדשה של נע"מ בריבית משתנה, וכ-**1.4** מיליארד שקל גויסו בהרחבת סדרה של אג"ח צמוד מדד.

בנוסף, הבנק גייס כ-**1.7** מיליארד שקל בהנפקת **פרטית בינלאומית** למשקיעים מוסדיים של אג"ח "ירוק" שנרשם ב-TASE UP - תמורת ההנפקה מיועדת למימון "פרויקטים ירוקים". הגיוס בוצע באג"ח **COCO** הכולל מנגנון לספיגת הפסדים ע"י המרה למניות, בדירוג בינלאומי BBB ע"י חברות הדירוג S&P ו-Fitch.

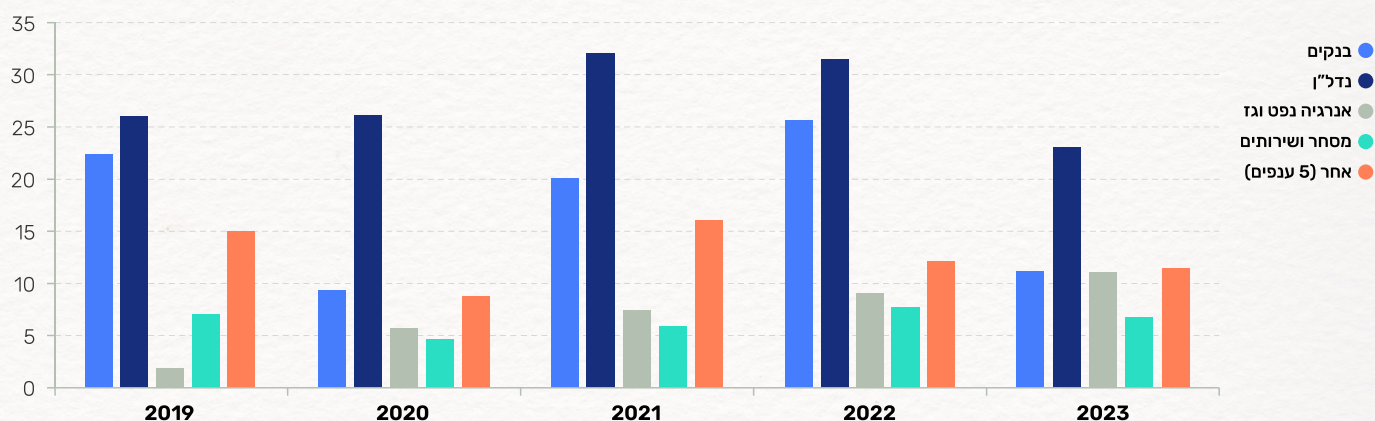
סכום נוסף בסך כ-**0.5** מיליארד שקל גויס ע"י הבנק באג"ח **צמוד לסיכון אשראי**, למשקיעים מוסדיים שנרשם ב-TASE UP. האג"ח מגן על הבנק מסיכון האשראי אליו הוא חשוף בקשר להלוואות שהעמיד ללווים בתחום הנדל"ן, כאשר בקרות אירוע אשראי המוגדר בתנאי האג"ח - יופחת סכום הקרן בהתאם.

« **בנק דיסקונט** גייס כ-**2.0** מיליארד שקל בהנפקת **איגרות חוב לציבור** - בהרחבת שתי סדרות של אג"ח צמוד מדד, מתוכם כ-**0.4** מיליארד שקל גויסו באג"ח **COCO** הכולל מנגנון לספיגת הפסדים ע"י מחיקת הקרן.

בנוסף, גייס הבנק כ-**2.7** מיליארד שקל בהנפקת **פרטית בינלאומית למשקיעים מוסדיים** של אג"ח שנרשם ב-TASE UP. הגיוס בוצע בסדרה של אג"ח דולרי בדירוג בינלאומי A ע"י Fitch ובדירוג A2 ע"י Moody's.

« **בנק מזרחי טפחות** גייס כ-**3.1** מיליארד שקל בהנפקות **של איגרות חוב ונע"מ לציבור** - כ-**2.0** מיליארד שקל גויסו בסדרה של אג"ח צמוד מדד, וכ-**1.1** מיליארד שקל גויסו בסדרה של ניירות ערך מסחריים בריבית משתנה.

גיוס הון באיגרות חוב חברות* - חלוקה לענפים, 2019-2023 (מיליארדי שקלים)

מיליארד שקל, מרבית הגיוס בוצע באג"ח שקלי בריבית קבועה לעומת כ-35.2 מיליארד שקל בשנת 2022.

כ-4.4 מיליארד שקל מהגיוס באג"ח לא צמוד השנה בוצע באמצעות נע"מ (ניירות ערך מסחריים) בריבית משתנה

(- מרווח מעל בנק ישראל), בדומה לסכום שגויס באמצעות נע"מ בשנת 2022.

הנפקות אג"ח צמוד דולר הסתכמו בכ-0.5 מיליארד שקל בלבד בשנת 2023, סכום המהווה כ-1% מהסכום שגויס בהנפקות אג"ח לציבור, וגבוה אך במעט לעומת השנה הקודמת.

הנפקות אג"ח מובנה המגובה בפקדונות בנקאיים:

בשנת 2023 זינקו הגיוסים בהנפקות לציבור של איגרות חוב מובנות מגובות בפקדונות בנקאיים והסתכמו בכ-11.9 מיליארד שקל - סכום שיא, לעומת גיוס של כ-2.4 מיליארד שקל בשנת 2022. כ-11.3 מיליארד שקל מתוכם גויסו באג"ח שקלי בריבית משתנה, וכ-0.6 מיליארד שקל גויסו באג"ח צמוד דולר. כל איגרות החוב מדורגות טריפל A ע"י "מעלות" או "מידרוג".

העלייה החדה בהיקף ההנפקות השנה, באה לתת מענה לביקוש גובר להשקעה סולידי, בתנאי אי וודאות. האטרקטיביות של איגרות חוב נובעת מחיבור בין משקיעים רבים המקבלים ריבית גבוהה מזו שמקבל משקיע בודד ששם את כספו בפקדון בנקאי. בנוסף, איגרות החוב שהונפקו נושאות ריבית משתנה במרווח של 0.1%-0.21% מעל ריבית בנק ישראל שעומדת היום על כ-4.75% - שיעור הגבוה ביותר מזה כ-17 שנה.

שמונה חברות אג"ח חדשות, שבע מתוכן חברות נדל"ן, גייסו חוב בסכום מצרפי בהיקף של כ-1.2 מיליארד שקל.

בין המנפיקות השנה **שמונה חברות אג"ח חדשות** שגייסו כ-1.2 מיליארד שקל:

◊ **שבע חברות נדל"ן ובנייה - דלק נכסים** (כ-418 מיליון שקל) שהנפיקה אג"ח צמוד מדד בדירוג A- ("מעלות"); **רנט איט** (כ-100 מיליון שקל) ו**מו. השקעות** (כ-77 מיליון שקל) שהנפיקו אג"ח צמוד מדד ללא דירוג; והחברות - **אנשי העיר** (כ-90 מיליון שקל), **רם אדרת** (כ-73 מיליון שקל), **אמפא יובלים** (כ-55 מיליון שקל) ו**אשל הירדן** (כ-50 מיליון שקל). שהנפיקו אג"ח שקלי ללא דירוג;

◊ **חברת אשראי חוץ בנקאית אמריקנית - סיאון**, שבמקביל לרישום מניותיה למסחר כפול בתל-אביב גייסה כ-296 מיליון שקל בהנפקת איגרות חוב צמודות דולר.

יותר מ-70 המנפיקות הוותיקות מענף הנדל"ן גייסו השנה כ-22 מיליארד שקל. פדיונות אג"ח חברות הנדל"ן הסתכמו השנה בכ-20.3 מיליארד שקל וצפויים לעלות ולהסתכם בכ-22.5 מיליארד שקל בשנת 2024.

בלטו בהיקף הגיוס: **מבנה** (כ-2.3 מיליארד שקל), **נכסים ובנין** (כ-1.8 מיליארד שקל), **מליסרון ואלוני חץ** (כ-1.2 מיליארד שקל, כל אחת), **קבוצת אשטרום וקבוצת עזריאלי** (כ-0.9-0.8 מיליארד שקל, כל אחת). עיקר הגיוס נועד למחזור חוב סחיר בשנת 2023 וגם בשנה הבאה.

« ענף שני בהיקף גיוס החוב גם השנה הינו **ענף אנרגיה וחיפוש נפט וגז**. שבע חברות אנרגיה גייסו מהציבור כ-10.5 מיליארד שקל מהציבור, לעומת כ-9 מיליארד שקל שגייסו חברות הענף מהציבור בשנת 2022. חברות הענף פדו השנה אג"ח סחיר בסך כ-7 מיליארד שקל, וצפויות לפדות אג"ח סחיר בסכום גדול יותר בהיקף של כ-8.5 מיליארד שקל בשנת 2024.

מרבית הגיוס מהציבור ע"י חברות הענף, כ-5.7 מיליארד שקל, בוצע ע"י חברת החשמל באג"ח צמוד מדד. החברה פדתה אג"ח סחיר בסך כ-1.4 מיליארד שקל בשנת 2023, וצפויה לפדות אג"ח סחיר בסך כ-5 מיליארד שקל בשנת 2024.

בנוסף לגיוס מהציבור, שתי חברות גייסו כ-3.4 מיליארד שקל באג"ח למוסדיים שנרשם ב-TASE UP: חברת **אנרגיאן ישראל** גייסה כ-2.8 מיליארד שקל בהנפקה פרטית גלובלית של אג"ח צמוד דולר למוסדיים בחו"ל. לחברה לא היו פדיונות אג"ח סחיר בשנת 2023, אך היא צפויה לפדות אג"ח סחיר בסך כ-2 מיליארד שקל בשנת 2024. וחברת **פז זיקוק** גייסה לראשונה כ-0.6 מיליארד שקל באג"ח שקלי למוסדיים בארץ.

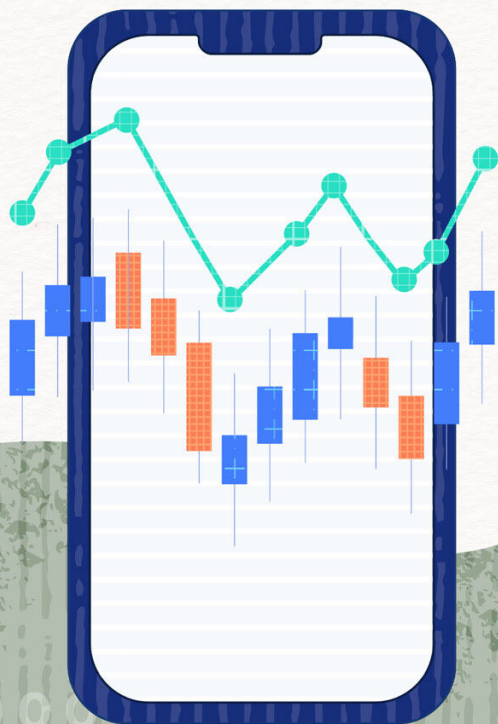
- **משקל הגיוס באמצעות אג"ח בדירוג גבוה מקבוצת A השנה עלה השנה והיווה כ-91% מהסכום שגויס באמצעות הנפקות של אג"ח לציבור, וזאת לעומת כ-89% בשנת 2022.** משקל הגיוס באמצעות אגרות חוב ללא דירוג ירד והיווה כ-5% מכלל הגיוסים השנה, זאת לעומת כ-9% בשנת 2022.

- **משקל הגיוס באמצעות אג"ח צמוד מדד מהסכום שגויס בהנפקות אג"ח לציבור ירד השנה והיווה כ-54%, זאת לעומת כ-58% בשנת 2022.** השנה גויסו בדרך זו כ-33.2 מיליארד שקל לעומת כ-49.3 מיליארד שקל בשנת 2022.

- **משקל הגיוס באמצעות אג"ח לא צמוד מהסכום שגויס בהנפקות אג"ח לציבור עלה השנה והיווה כ-45%, זאת לעומת כ-41% בשנת 2022.** השנה גויסו בדרך זו כ-28.1

שוק קרנות הסל*

* נתוני הסקירה הינם בערכים נומינליים. נתוני 2023 הינם אומדן, נכון ל-14.12.2023.

261 מקרנות הסל, בשווי כולל של כ-51.5 מיליארד שקל, **עוקבות אחרי מדדי מניות בינלאומיים ומדדי איגרות חוב בינלאומיים וסחורות**. נכסי הבסיס הפופולאריים ביותר מקרב הקרנות העוקבות אחרי מדדי מניות בינ"ל הם המדדים האמריקאים S&P 500 ו-NASDAQ 100, אחריהן עוקבות קרנות סל בשווי כולל של כ-36 מיליארד שקל.

באמצעות קרנות סל העוקבות אחר המדדים הבינלאומיים אפשר להשקיע דרך השוק הישראלי במגוון רחב של תחומים: אחר מדדים ענפיים, כגון: טכנולוגיה, סייבר, ביוטכנולוגיה, תעשייה ופיננסים; אחר מדדים גלובליים לשווקים מפותחים ומתפתחים; אחר מדדים אמריקאיים, מדדים כלל אירופאים ולאומיים-גרמניה, בריטניה, שוויץ וצרפת, ואחר מדדים נבחרים משוקי אסיה-יפן, סין, הודו ואוסטרליה.

בנוסף, נסחרות בבורסה בת"א **36 קרנות חוץ**, שהונפקו ע"י גופים בינלאומיים מובילים ונסחרות במקביל גם בחו"ל - 23 קרנות חוץ בניהולה של "בלאקרוק", ו-13 קרנות חוץ בניהולה של "אינבסקו" - זאת לאחר שבחודש מרץ 2023 נמחקו מהמסחר שלוש קרנות סל על מדדי מניות בינלאומיים בניהול "ליקסור".

שווין המצרפי של החזקות הציבור בת"א ב-36 הקרנות הנ"ל מגיע לכ-**6.1** מיליארד שקל בסוף שנת 2023, גבוה בכ-3.4 מיליארד שקל משווין בסוף שנת 2022 - כ-2.5 מיליארד שקל עלייה שנזקפת לרכישות של קרנות על מדד המניות S&P 500, וכ-0.9 מיליארד שקל עלייה שנזקפת לעליית מדדי המניות בחו"ל.

בשנת 2023 נרשמו למסחר 28 קרנות סל חדשות ששווין בסוף השנה כ-**1.5** מיליארד שקל. **בין הקרנות החדשות:**

- כ-**1.3** מיליארד שקל - שווי **20 קרנות סל על מדדי מניות או איגרות חוב בתל-אביב**, מתוכן: כ-**0.8** מיליארד שקל שווי **11 קרנות חדשות על מדדי אג"ח חברות בת"א**; כ-**0.4** מיליארד שקל שווי **ארבע קרנות חדשות על מדדי מניות בת"א** על מדדי ת"א-35, ת"א-90, ת"א-125, ות"א-ביטוח, וכ-**0.1** מיליארד שקל שווי **חמש קרנות חדשות על מדדי אג"ח ממשלתי בת"א**.
- כ-**0.2** מיליארד שקל - שווי **8 קרנות חדשות על מדדים בינלאומיים**, בהן קרן סל על מדד המניות הבינלאומי MSCI ACWI Sustainable Impact - המדד כולל חברות שעיסוקן העיקרי הינו אחד או יותר מהתחומים שהוגדרו כאתגרים חברתיים וסביבתיים בעולם, ביעדי הפיתוח ברי קיימא של האו"ם. מאידך, נמחקו מהמסחר **21** קרנות סל בשווי מצרפי של כ-**285** מיליון שקל, מרביתן על מדדי מניות בינלאומיים: כ-**230** מיליון שקל - שווי **תשע** קרנות שהפכו לפתוחות או מוזגו בקרנות פתוחות, וכ-**55** מיליון שקל - שווי **12** קרנות שפורקו.
- **53** קרנות סל של **פסגות** מוזגו בקרנות סל של **קסם** - המיזוג גרע ממספר קרנות הסל הנסחרות, אך לא משווין המצרפי.
- **כיום נסחרות בבורסה 482** קרנות סל, מהן: 81 קרנות סל על מדדי מניות מקומיים ו-243 קרנות סל על מדדי מניות בינלאומיים, 140 קרנות סל על מדדי אג"ח מקומיים, ו-18 קרנות סל על מדדי אג"ח בינלאומיים וסחורות. שווי השוק הכולל של קרנות הסל מגיע לכ-**120.5** מיליארד שקל בסוף השנה.

לוח 9: שווי החזקות הציבור ורכישות נטו של קרנות סל* ע"י הציבור (מיליארדי שקלים)

מספר קרנות הסל	שווי החזקות הציבור	שווי החזקות הציבור	רכישות נטו
דצמבר 2023 (אומדן)	דצמבר 2022	שנת 2023 (אומדן)	
81	41.8	37.4	3.9
243	50.0	30.7	10.0
158	28.7	26.8	0.7
סה"כ	120.5	94.9	14.6

* ללא קרנות חוץ.
** כולל קרנות סל על מדדי אג"ח ממשלתי בת"א ואג"ח חברות וסחורות בחו"ל.

בבורסה נסחרות 482 קרנות סל ו-36 קרנות חוץ הנסחרות גם בחו"ל, בשווי החזקות ציבור מצרפי של כ-126.6 מיליארד שקל, גבוה בכ-29 מיליארד שקל לעומת השווי בסוף שנת 2022. עיקר העלייה נובעת מרכישות הציבור של קרנות על מדד S&P 500 וכן מעליית מדדי המניות הבינלאומיים.

בשנת 2023 חלה עלייה של כ-25.6 מיליארד שקל בשווי קרנות הסל שבידי הציבור, שנבעה בעיקר מקרנות סל על מדדי מניות בינלאומיים ומקומיים:

- **עלייה של כ-19.3 מיליארד שקל בשווי קרנות סל על מדדי מניות בינלאומיים** – כ-9.3 מיליארד שקל עלייה שמקורה בעליית שערי המניות, וכ-10.0 מיליארד שקל נטו עלייה שמקורה ברכישות של קרנות סל ע"י הציבור ומשקיעים מוסדיים, בעיקר של קרנות על מדד S&P 500.
 - **עלייה של כ-4.4 מיליארד שקל בשווי קרנות סל על מדדי מניות בת"א** – כ-3.9 מיליארד שקל עלייה שמקורה ברכישות של קרנות סל ע"י הציבור ומשקיעים מוסדיים, בעיקר של קרנות על מדד ת"א-125, וכ-0.5 מיליארד שקל עלייה שמקורה בעליית חלק ממדדי המניות.
 - **עלייה של כ-1.6 מיליארד שקל בשווי קרנות סל על מדדי אג"ח חברות בת"א** – כ-1.1 מיליארד שקל עלייה שמקורה בעליית שערי איגרות החוב, וכ-0.5 מיליארד שקל עלייה שמקורה ברכישות של קרנות סל ע"י הציבור ומשקיעים מוסדיים, בעיקר של קרנות על מדדי תל בונד-מאגר, ותל בונד-תשואות.
 - **עלייה של כ-0.9 מיליארד שקל בשווי קרנות סל על מדדי איגרות חוב בחו"ל וסחורות** – מרבית העלייה מקורה ברכישות של קרנות סל ע"י הציבור ומשקיעים מוסדיים.
- ומנגד,
- **ירידה של כ-0.6 מיליארד שקל בשווי קרנות סל על מדדי איגרות חוב ממשלתיות בת"א** – ירידה שמקורה במכירות של קרנות סל ע"י הציבור ומשקיעים מוסדיים, בעיקר קרנות על מדדי אג"ח ממשלתי צמוד לטווח של 2-5 שנים.

לוח 10: יצירות/(פדיונות) נטו בקרנות הנאמנות (מיליארדי שקלים)

שנת 2022	שנת 2023 (אומדן)	
0.8	-4.9	קרנות המשקיעות במניות בתל-אביב
-24.6	-24.8	קרנות המשקיעות באיגרות חוב בתל-אביב
32.4	53.0	קרנות כספיות
-3.2	9.7	קרנות המשקיעות בחו"ל

בקרנות הנאמנות, נרשמה בשנת 2023 מגמה מעורבת - יציאה של כספי הציבור מהקרנות המשקיעות במניות ובאיגרות חוב בתל-אביב, והזרמת כספי הציבור לקרנות הכספיות ולקרנות הנאמנות המשקיעות בחו"ל.

בעקבות העלייה בשיעור הריבית במשק ותשואות החסר בשוק המניות. הציבור הזרים בשנת 2023 סכום ענק בהיקף של כ-53 מיליארד שקל נטו לקרנות הכספיות. בהקשר זה יצוין התגברות של מכירות מק"מ ע"י בנק ישראל, ועליית יתרות המק"מ שבידי הציבור לשיא כל הזמנים (לפירוט ראה "שוק המק"מ", להלן).

כמו כן הציבור הזרים סכום של כ-20.5 מיליארד שקל לקרנות הסל ולקרנות המחקות. כמפורט להלן.

בסוף שנת 2023 קיימות בבורסה כ-1,130 קרנות מחקות (קרנות סל וקרנות פתוחות) המנהלות כ-193 מיליארד שקל. במהלך השנה נפתחו כ-100 קרנות מחקות חדשות, שגייסו יחד כ-4.3 מיליארד שקל נטו.

יש לציין שהשנה בלטו רכישות משמעותיות ע"י הציבור של קרנות סל וקרנות מחקות העוקבות אחר מדד מניות בינלאומי

- מדד S&P 500 – כ-14 מיליארד שקל.

כמו כן היו רכישות משמעותיות ע"י הציבור של קרנות סל וקרנות מחקות העוקבות אחר מדד מניות מקומי

- ת"א-125 – 3.4 מיליארד שקל

ורכישות של קרנות סל וקרנות מחקות העוקבות אחרי 5 מדדי אג"ח מקומיים:

- תל בונד-מאגר – 960 מיליון שקל
- תל בונד תשואות צמודות – 600 מיליון שקל
- תל בונד שקלי-50 – 320 מיליון שקל
- תל בונד צמודות 1-3 – 260 מיליון שקל
- תל גוב צמודות 0-2 – 190 מיליון שקל

הציבור משך כספים מהקרנות האקטיביות המשקיעות במניות ובאג"ח בתל-אביב סכום של כ-30 מיליארד שקל, והזרים לקרנות הכספיות כ-53 מיליארד שקל, ולקרנות הסל והקרנות המחקות המשקיעות בחו"ל כ-20.5 מיליארד שקל.

מנגד, הציבור משך מהקרנות המשקיעות באג"ח בת"א, בעיקר בקרנות האקטיביות, כ-24.8 מיליארד שקל נטו בשנת 2023. בנוסף, הציבור משך מהקרנות המנייתיות המשקיעות בת"א, בעיקר בקרנות האקטיביות, כ-4.9 מיליארד שקל נטו בשנת 2023.

השקת מכשיר השקעה חדש - קרנות גידור בנאמנות

במסגרת פעילות הרשות לשכלול שוק ההון הציבורי על ידי הגברת התחרות ויזום של מוצרים חדשים, החליטה רשות ני"ע להנגיש את קרנות הגידור לציבור הרחב תוך הפיכתן למוצר השקעה מפוקח, והסדירה את הנושא בתקנות.

שווי נכסיהן של 20 קרנות גידור בנאמנות הראשונות שנרשמו בבורסה, החל במרץ 2023, הגיע לכ-146 מיליון שקל לקראת סוף שנת 2023.

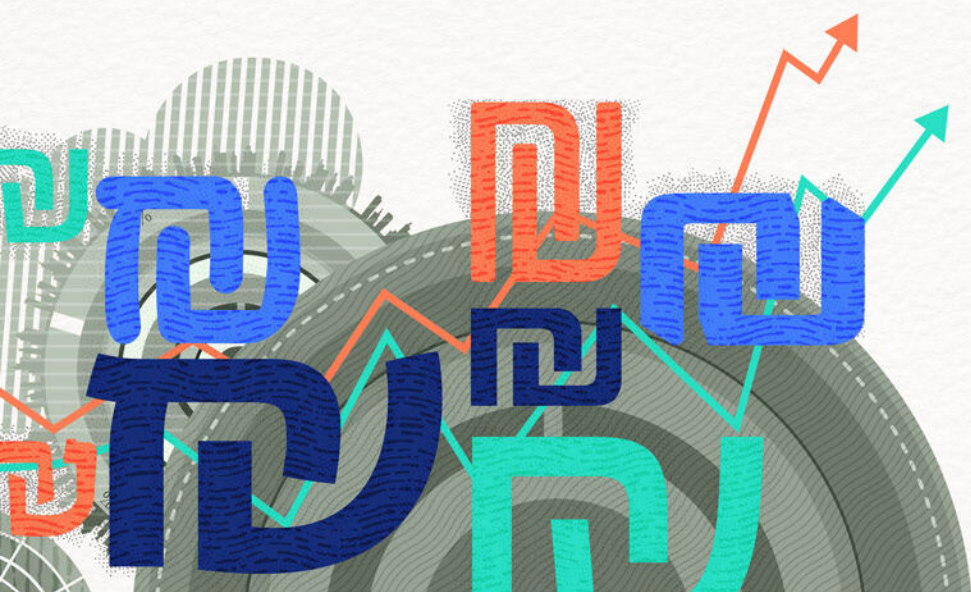
לוח 11: מחזורי המסחר היומיים בשוק קרנות הסל (מיליוני שקלים)

שנת 2022	שנת 2023 (אומדן)	
421	400	קרנות סל בשוק המניות
18%	20%	% ממחזור המסחר במניות
130	115	קרנות סל בשוק איגרות החוב
12%	11%	% ממחזור המסחר באג"ח לא ממשלתי

שווקים נוספים*

שוק הנגזרים מילווה קצר מועד (מק"מ)

* נתוני הסקירה הינם בערכים נומינליים. נתוני 2023 הינם אומדן, נכון ל-14.12.2023.

מילוה קצר מועד (מק"מ)

שערי המק"מ עלו בשנת 2023 בכ-4%, והתשואה לפידיון עלתה לכ-4.4% לעומת תשואה של כ-3.5% בסוף שנת 2022, ולעומת תשואה אפסית בשמונה השנים הקודמות. המחזור היומי במק"מ (בבורסה ומחוצה לה) זינק והסתכם בכ-1.4 מיליארד שקל בשנת 2023, גבוה בכ-75% מהמחזור בשנה הקודמת. העלייה במחזורי המסחר נבעה מהגידול בהנפקות מק"מ ע"י בנק ישראל.

לעלייה במחזורי המסחר בשנת 2023 תרמה העלייה החדה **בהיקפי הגיוס במק"מ על ידי בנק ישראל**, בהמשך למגמה מהשנה הקודמת, שהסתכמו בכ-127 מיליארד שקל ע.ג. נטו, לעומת כ-98 מיליארד שקל ע.ג. נטו בשנת 2022, ולעומת כ-28 מיליארד שקל ע.ג. נטו בשנת 2021. העלייה בהנפקות מק"מ נותנת מענה לביקוש הציבור לאפיק השקעה סולידי, ביקוש שקיבל ביטוי בהזרמת כספים מאסיבית לקרנות הכספיות. בנוסף, הנפקות מק"מ מצמצמות את כספי הציבור ובכך מאפשרות למתן את קצב העלאת הריבית - כשלהעלאה אגרסיבית של הריבית יש השפעה שלילית על פעילות המשק.

לאור זאת, בשנת 2023 זינקו **יתרות המק"מ שבידי הציבור הישראלי והזר** והגיעו **לסכום שיא** בהיקף של כ-324 מיליארד שקל באוקטובר, ולקראת סוף השנה הסתכמו בכ-304 מיליארד שקל, לעומת כ-209 מיליארד שקל וכ-115 מיליארד שקל בסוף שנת 2022 ובסוף שנת 2021, בהתאמה. מנתוני הבורסה עולה כי **הציבור הישראלי** רכש מק"מ בהיקף של כ-60 מיליארד שקל בשנת 2023, מתוכם כ-41 מיליארד שקל בתשעת החודשים הראשונים של השנה. מנגד, **משקיעי החוץ** מכרו מק"מ בהיקף של כ-4.5 מיליארד שקל בשנת 2023, מתוכם כ-3.6 מיליארד שקל בתשעת החודשים הראשונים של השנה, ו**משקיעים מוסדיים לטווח ארוך** מכרו מק"מ בהיקף של כ-18.5 מיליארד שקל בשנת 2023, מתוכם כ-13 מיליארד שקל בתשעת החודשים הראשונים של השנה.

בעקבות הביקוש הגובר לקרנות הכספיות, הגביר בנק ישראל את מכירות המק"מ, ויתרות המק"מ שבידי הציבור הסתכמו בכ-304 מיליארד שקל בסוף שנת 2023, לאחר שהגיעו לשיא של כ-324 מיליארד שקל באוקטובר, ולעומת כ-209 מיליארד שקל בסוף שנת 2022.

זאת לעומת מדד ה-VIX בארה"ב שעלה מכ-22 נקודות בסוף דצמבר 2022 לכ-26 נקודות ב-15 במרץ 2023, וירד לכ-12 נקודות לקראת סוף שנת 2023.

לאור הצלחת האופציות השבועיות על מדד ת"א-35 והשימוש ההולך וגובר בהן מאז השקתן הבורסה השיקה ב-4 ביולי 2023 סדרה שבועית נוספת באופציות על מדד ת"א-35 לפקיעה בימי שלישי, המתווספת לפקיעה השבועית הקיימת כיום בימי חמישי. בעקבות זאת עלה המחזור באופציות השבועיות לכ-50 אלף יחידות ביום במחצית השנייה של שנת 2023, לעומת 44 אלף יחידות ביום במחצית הראשונה של שנת 2023.

מחזור המסחר באופציות הדולריות הסתכם בכ-36 אלף יחידות ביום בממוצע בשנת 2023, נמוך בכ-9% מהמחזור הממוצע בשנת 2022. גם באופציות אלה נרשמה מגמה דומה של מחזורים ערים בפברואר-מרץ 2023 (כ-44 אלף יחידות ביום בממוצע), ולאחר מכן המחזור ירד לכ-35 אלף יחידות ביום.

המסחר הושפע מהתנודתיות בשער הדולר ביחס לשקל, כתוצאה ממספר גורמים, ביניהם: עליות השערים בארה"ב והשפעתן על אסטרטגיית הגידור של המשקיעים המוסדיים בארץ, העלאות ריבית הפד, ומכירת דולרים ע"י בנק ישראל החל באוקטובר 2023 על מנת לתמוך בשער השקל ובכך להוזיל את היבוא. כמו כן השפיעו אי וודאות לגבי הרפורמה המשפטית עד אוקטובר, וברבעון האחרון - חשש מפני התפשטות הלחימה במזרח התיכון.

שוק הנגזרים בשנת 2023 התאפיין בתנודתיות במחזורי המסחר והסתכם ברידה במחזורי המסחר לעומת השנה הקודמת.

המחזור באופציות על מדד ת"א-35 (חודשיות ושבועיות) הסתכם בכ-110 אלף יחידות ביום בממוצע בשנת 2023, נמוך בכ-4% מהמחזור בשנה הקודמת.

בינואר 2023 נסחרו כ-90 אלף יחידות ביום, ואילו בחודשים פברואר-מרץ בהם התגברה המחאה במשק נגד הרפורמה המשפטית עלה המחזור בהדרגה לכ-130 אלף יחידות ביום בממוצע בחודש מרץ 2023. ברבעון השני וגם ברבעון השלישי של שנת 2023, בהשפעת מגעים בין הצדדים כדי להגיע להסכמה בנושא הרפורמה, הסתכם המחזור הממוצע בכ-106 אלף יחידות ביום. ואילו ברבעון האחרון של השנה, על רקע המלחמה, חלה עלייה במחזורי המסחר לכ-115 אלף יחידות ביום.

המסחר הושפע מהתנודתיות במסחר במניות, כאשר מדד הפחד VTA35 עלה מכ-16 נקודות בסוף דצמבר 2022, לכ-27 נקודות ב-19 במרץ 2023, וחזר להתייצב ברמה של כ-15 נקודות ערב פרוץ המלחמה. עם פרוץ המלחמה זינק המדד והגיע לכ-26-28 נקודות ועד ה-26 באוקטובר - השער הגבוה ביותר מאז מרץ 2022 (החודש הראשון למלחמת רוסיה-אוקראינה). לקראת סוף שנת 2023 התמתן המדד והתייצב סביב ה-16-17 נקודות.

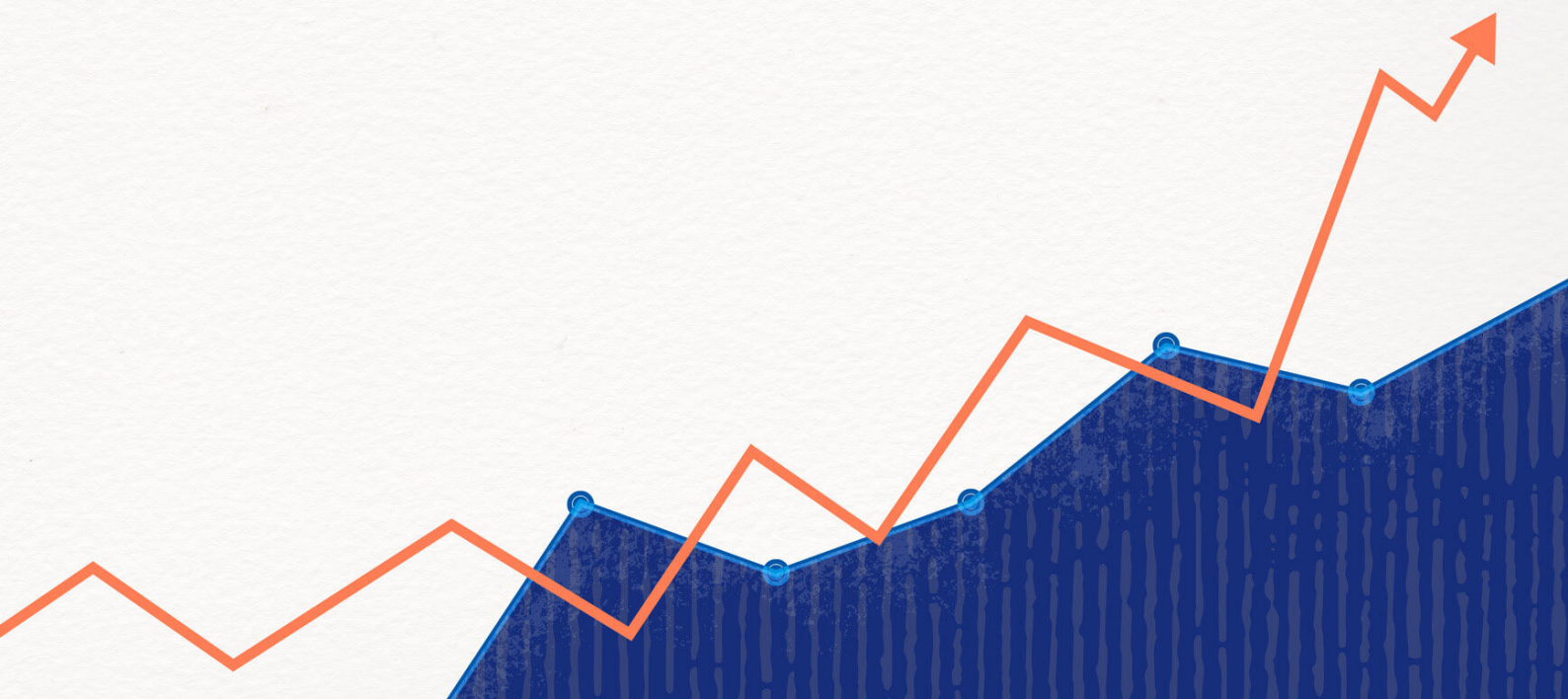
לוח 12: מחזורי המסחר באופציות, 2019 עד 2023 (מחירי דצמבר 2023)

מספר חוזים פתוחים מקסימלי (באלפים)	מחזור שנתי במונחי נכס בסיס		מחזור יומי באופציות השבועיות (יחידות אופציה)	מחזור יומי באופציות החודשיות (יחידות אופציה)	התקופה	סוג האופציות
	% מחזור מניות ת"א-35 משוקלל דלתא ⁽¹⁾	מיליארדי שקלים				
346	668%	4,140	29,507	67,097	2019	אופציות על מדד ת"א-35
411	567%	4,460	35,731	76,365	2020	
349	735%	4,904	38,818	67,567	2021	
355	640%	5,677	43,436	71,159	2022	
381	615%	4,885	47,000	63,000	2023⁽²⁾	
682	-	414	-	43,082	2019	אופציות דולריות
750	-	507	-	53,224	2020	
873	-	403	-	46,547	2021	
709	-	337	-	39,282	2022	
683	-	330	-	36,000	2023⁽²⁾	

(1) יחס המשוקלל בהסתברות המימוש של האופציות.

(2) אומדן נכון ל-14.12.2023.

מבט לעתיד

מבט אופטימי לעתיד - 2024

כי שוק ההון הוא נחלתם של האופטימיים

התסריט המלחמתי יקבע את ביצועי השווקים בשנה הקרובה.

נקודת הפתיחה של השווקים בפתח שנת 2024 נוחה הן בהיבט של תמחור שוק המניות והן בהיבט של תוואי הריבית העתידי.

ניב פגוט, סמנכ"ל מחלקת מסחר, נגזרים ומדדים

כינון ממשלה רחבה לאחר המלחמה תדחוף את הבורסה המקומית - קיים קושי ערב שנת 2024 לחזות את המפה הפוליטית בישראל ביום שלאחר המלחמה ואולם במידה ולקחי השנה החולפת ייצרו ממשלה רחבה, יהיו לכך השלכות חיוביות מאוד על כלכלת ישראל ועל הבורסה הישראלית.

אחריות פיסקאלית של הממשלה היא המפתח לכך שהעלייה החדה ביחס חוב-תוצר לא תשפיע לשלילה על מחירי הגיוס הממשלתי - על רקע האירועים הביטחוניים, ההסתברות להפחתת דירוג החוב של מדינת ישראל במהלך שנת 2024 עדיין קיימת, ואולם יש לזכור כי פרמיית הסיכון של מדינת ישראל בשווקי החוב הגלובליים מתמחרת סיכון דירוג חוב הנמוך ב- 4-5 נוסטים מדירוג החוב הנוכחי של ישראל ולפיכך לא מדובר באירוע בעל השלכות קיצון למשק ולבורסה הישראלית. אחריות פיסקאלית של ממשלת ישראל ביחס לתקציב 2024 ו- 2025 תגביר את אמון המשקיעים באמינות הפיסקאלית של הממשלה ותתמוך בשוק החוב המקומי. תחת התסריט המלחמתי המתואר, סביר כי יחס חוב-תוצר במשק יטפס לרמה של 70%-75% תוצר בתום שנת 2024 אל מול 60% תוצר כיום. יחס חוב- תוצר של 75% אינו חריג ביחס למדינות מפותחות ברות השוואה.

האינפלציה בדרכה מטה - ציפיות האינפלציה הנגזרות מעקומי התשואות לפדיון, בשילוב עם תחזיות האנליסטים ותחזיות גורמי ההערכה המדינתיים, מלמדות על צפי להתמתנות מהותית בסביבת האינפלציה במשק, הן בשנת 2024 אז צפויה האינפלציה לעמוד על כ- 2%-2.5% והן בשנים הבאות. התמתנות האינפלציה היא המפתח לתהליך הפחתת הריבית החזויה וצפויה לתמוך באפיקים השקליים הנסחרים בבורסת תל אביב.

הריבית בדרכה מטה - תשואות המק"מים מלמדות כי המשקיעים מתמחרים כיום 4-5 הורדות ריבית של כרבע אחוז במהלך שנת 2024. היה וההערכות המתומחרות בעקומי התשואה יתממשו, תהיה לכך רוח גבית עצומה למשק ולכלכלה הישראלית. אין דבר ששוק ההון אוהב יותר מאשר תוואי ריבית יורד, המשפיע ישירות על תמחור החוב והמניות. עוד נציין, כי בשוק ההון האמריקני מתומחרת הורדת ריבית מצרפית של למעלה מ- 1% במהלך שנת 2024 וככל שזו תתממש, תגבר הגמישות המוניטרית של בנק ישראל והסיכוי להתחזקות השקל תגבר.

אטרקטיביות הקרנות הכספיות תקטן, אטרקטיביות ההשקעה בנכסי סיכון תגבר - ככל שהפחתת הריבית הגלומה בשוק תתממש, האטרקטיביות של הקרנות הכספיות והפיקדונות יפחתו בהדרגה והמשקיעים יתורו אחר פתרונות השקעה אלטרנטיביים בשוק החוב ובשוק המניות ולכך

- **שוק המניות המקומי זול ואולם סגירת הפערים אל מול העולם תלויה במציאות הביטחונית והפוליטית** - לאור ביצועי החסר הגדולים של שוק המניות התל אביבי ביחס למקבילו האמריקני בשנת 2023, צמחו פערי התמחור בין השווקים. מכפיל הרווח של מדד ת"א-125 עומד על 11.4, בעוד מכפיל הרווח של מדד ה-500P&S עומד על 21.3. הריבית חסרת הסיכון בארה"ב גבוהה ב- 0.75% מריבית בנק ישראל והדבר מגדיל את פערי התמחור האפקטיביים. מרווחי הסיכון הצנועים יחסית בשוק הקונצרני תומכים אף הם בהגדלת החשיפה לשוק המניות הישראלי ואולם המפתח להגדלת חשיפה שכזו, הוא התבהרות המציאות הביטחונית והתייצבות הזירה הפוליטית.
- **גיוסי החוב הממשלתי יצמחו באופן חד** - התרחיש לפיו תתפתח מלחמת "חרבות ברזל" הוא המפתח לכל ניתוח מאקרו כלכלי של כלכלת ישראל לשנת 2024. בנקודת הזמן הנוכחית, התרחיש המלחמתי המרכזי המוצג על ידי גורמי ההערכה הוא לדעיכת השלב המלחמתי העצים במהלך הרבעון הראשון של שנת 2024 ואי הידרדרות לחזית צפונית רחבה. תחת תרחיש מלחמתי שכזה ובהנחה שהגירעון במשק הישראלי יסתכם בשנה הבאה ב- 5%-6%, אזי משרד האוצר יידרש לגייס בשנת 2024 כ- 200 מיליארד ש"ח, ומדובר בהיקף גיוס הגבוה ב- 2/3 !!! מהגיוס בכל שנת 2023 וגבוה פי 4 מהגיוס הממשלתי בשנת 2022. הרוב המכריע של הגיוס האמור, צפוי להיות גיוס בשוק ההון המקומי ולפיכך מחזורי המסחר בשוק האג"ח הממשלתי ב- 2024 צפויים להישאר גבוהים ואף לצמוח בהשוואה לשנת 2023 שהייתה שנה של פעילות ערה בשוק החוב הממשלתי.
- **תרחיש ההתאוששות יהיה מתון יותר מאשר לאחר משבר הקורונה** - רב הנסתר על הגלוי בכל האמור בעוצמת הביקושים הצפויים במשק הישראלי ביום שאחרי המלחמה והרבה תלוי בתוצאות המלחמה וביצוע צעדים ממשלתיים משלימים לעידוד הצמיחה. תחת התסריט לדעיכת השלב המלחמתי העצים ברבעון הראשון של שנת 2024 ואי הידרדרות לחזית צפונית רחבה, סביר כי הביקושים במשק יתאוששו באופן ניכר ביום שאחרי, במה שנהוג לכנות "אפקט אחרי המלחמה", ואולם ניתן להעריך כי תרחיש ההתאוששות יהיה מתון יותר מאשר לאחר משבר הקורונה.
- **ההסתברות למימוש רפורמה משפטית שלא בהסכמה יורד** - הרפורמה המשפטית טלטלה את החברה הישראלית והבורסה בתל אביב במהלך שלושת הרבעונים הראשונים של שנת 2023. בהינתן הסיטואציה המלחמתית הכאובה בה אנו מצויים, ההסתברות למימוש הרפורמה המשפטית שלא בהסכמה יורד באופן ניכר ולכך צפויה להיות תרומה ניכרת לאטרקטיביות ההשקעה בשוק ההון הישראלי.

קטליזטור יוצא דופן לענף הנדל"ן היזמי ואולם ההתבהרות הביטחנית קריטית לענף זה.

תקציב הביטחון יגדל - על פי הערכות מקובלות, תקציב הביטחון צפוי לצמוח בשיעור שנתי של כ- 10-20 מיליארד ₪ בשנים 2025 והלאה, זאת על מנת לתת מענה לצרכי הביטחון של המשק הישראלי. לגידול החזוי בתקציב הביטחון משמעות גדולה ביחס לתקציב הלאומי, אשר יידרש לשריין בכל שנה 1% תוצר למטרות ביטחון ואולם מדובר בבשורה גדולה לחברות הביטחוניות הישראליות.

הבנקים ייפגעו מהפרשות גדולות לחובות מסופקים וירידה במרווח הריבית, אולם ישמרו על רווחיות גבוהה, ואילו ביצועי שוק ההון ותוואי הריבית במשק ישפיעו על ביצועי סקטור הביטוח - הפחתת הריבית צפויה להקטין את הכנסות הריבית של הבנקים, ואולם לתמוך בחוסנם של הלווים ולעודד את הפעילות במשק, כך שהרווחיות של הבנקים הישראלים צפויה להיות גבוהה ביום שלאחר המלחמה, על אף הגידול החד יחסית בהפרשות וירידה חזויה במרווח הריבית. באשר לענף הביטוח, אזי ביצועיו יושפעו במידה רבה מתוואי הריבית העתידי, אשר ישפיע באופן ניכר הן על הנכסים והן על ההתחייבויות.

הצבירה במכשירים עוקבי מדד ה-S&P 500 צפויה להמשיך ועימה התלות הגוברת בביצועיו - היקף הקרנות העוקבות אחר מדד ה-S&P 500 בבורסת תל אביב זינק השנה לשיא חסר תקדים של כ- 41 מיליארד ₪, לאחר שהמכשירים העוקבים אחר המדד גייסו למעלה מ- 21 מיליארד ₪. לאור הביצועים המצויינים של המדד בשנת 2023, הצבירה במכשירים עוקבי המדד צפויה להמשיך ולצמוח ועימה התלות המוגברת של תיקי ההשקעות הישראלים בביצועי שוק המניות של ארה"ב, בדגש על ביצועי 10 המניות הגדולות במדד זה שמשקלן המצרפי עומד על כ- 30%.

הסטטיסטיקה מלמדת כי בחירות בארה"ב מיטיבות עם ביצועי הבורסה האמריקנית (בדרך כלל...) - בהינתן החשיפה העצומה של הציבור הישראלי למדד המניות האמריקני המוביל, אזי תוצאות הבחירות בארה"ב שיערכו בנובמבר 2024 הופכות להיות אירוע מרכזי, אשר צפוי להשפיע על ביצועי השווקים ולא פחות מכך על ביצועי הסקטורים השונים.

שוק ההון הישראלי משווע לתוכניות לקידומו - הכוללים בין השאר את הפחתת המס על רווחי הון על ניירות ערך ישראלים, שינוי חוק הייעוץ, עידוד חברות טכנולוגיה ישראליות לרישום כפול, אישור השקת מוצרים חדשים ועוד. השנה האחרונה הוכיחה לכולנו את החשיבות הדרמטית של הבורסה, כעורק החיים של הכלכלה הישראלית, ועל מנת שעורק זה לא יסתיד, חובה לפעול לפתיחת החסמים. העת הנוכחית היא הזדמנות יוצאת דופן למימוש יוזמות שכאלה ובמידה ואלו אכן יתממשו, אזי הדבר יקבל ביטוי מיידי בתמחור הנכסים הפיננסיים המקומיים.

צפויה להיות השפעה ניכרת על מחזורי המסחר וההנפקות בבורסת תל אביב. תיאבון הסיכון צפוי לגדול בהדרגה, בכפוף להתקיימות התסריט הביטחוני שצויין. הגידול החזוי במספר חברי הבורסה המציעים שירותיהם לציבור הרחב, צפוי אף הוא לתת השפעותיו על היקפי המסחר בבורסה המקומית על ציר הזמן.

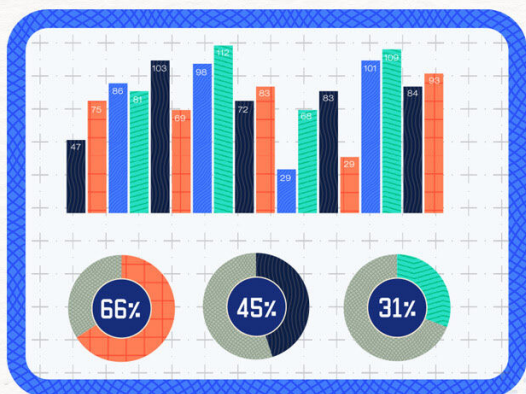
הורדת הריבית תתמוך באפיק הקונצרני למרות הגידול הצפוי בהסדרי החוב - הפחתת הריבית במשק, ככל ותתממש, תגביר את אטרקטיביות האפיק הקונצרני. אפיק השקעה זה, שלא זוכה לזרקור מספק בשיח הכלכלי הציבורי, הציג עליות נאות בשנת 2023 על אף הסערה המושלמת שפקדה את מדינת ישראל. **מדד תל בונד-60 לשם הדוגמא עלה בכ- 4.6% תוך שמרווח הסיכון של המדד ירד במהלך השנה מרמה של 1.76% בתחילתה לכ- 1.43% בעת כתיבת שורות אלו.** בהקשר זה ניתן לומר כי פדיונות הענק של הציבור את קרנות הנאמנות האקטיביות המחזיקות בחשיפה גדולה לחוב קונצרני, הן החמצת ענק עבור המשקיעים. בנוסף, הציבור הרחב אינו ער לאפשרויות ההשקעה המגוונות הזמינות, באמצעות מכשירים עוקבי מדדים המשקיעים במדדי איגרות חוב ולראייה הצבירה הצנועה יחסית בקרנות אלו ומחזורי המסחר היומיים הצנועים בקרנות סל העוקבות אחר מדדי אג"ח. מנגד, סביר להניח כי פנינו להפחתות דירוג חוב גוברות בחברות בשנה הקרובה, לצד גידול בהיקף הסדרי החוב בשוק המקומי. בהינתן התרחיש האמור והיקף פדיונות חוב קונצרני של כ- 59 מיליארד ₪ בשנת 2024, ניתן להעריך כי היקפי הגיוסים בשוק הקונצרני צפויים לגדול בשנת 2024. המפתח לגידול בגיוסי החוב עובר דרך גידול בגיוסי חוב של בנקים ושל חברות נדל"ן גדולות, אשר הקטינו את גיוסי החוב בשנת 2023. ככל שהריבית תרד יותר מוקדם ובאופן חד יותר, כך תוכלנה חברות בדירוגים נמוכים יותר וחברות לא מדורגות, לשוב למעגל גיוסי החוב בשוק הסחיר, שכרגע שמור לחברות החזקות במשק. השקעה במדדי איגרות חוב מפוזרים, יכולה לספק מענה טוב לסיכון הגובר, הנובע מהשקעה בחוב קונצרני בתקופה בעייתית למשק.

הפחתת ריבית חדה במשק תתמוך במיוחד בפעילות של ענפים ברמת מינוף גבוהה יחסית וחברות צמיחה - ענפים דוגמת הנדל"ן היזמי, נדל"ן מניב, אנרגיה מתחדשת וטכנולוגיה, הם הנהנים המובהקים מתוואי ריבית יורד. סקטור הטכנולוגיה המקומי תלוי במידה רבה בהמשך המגמה החיובית בארה"ב בתחום, ואולם הוא כולל חברות טכנולוגיה עם פעילות מהותית בשוק המקומי, ולפיכך יש להיות ער להבחנה בין החברות הנכללות בסקטור ולווקטורים השונים המשפיעים עליהן. סקטור האנרגיה המקומי יושפע במידה רבה מסביבת הצמיחה הגלובלית בשנת 2024 ומהחלטות על היקף התפוקה של קרטל OPEC+ אשר יגזרו את מחירי האנרגיה בעולם. תחום רשתות השיווק שאכזב מאוד בשנת 2023, יוסיף להתמודד עם שחיקה בביקושים, לצד עלויות מאמירות ותחרות חזקה. הגברת ההשקעה בתשתיות ביום שאחרי המלחמה, תהווה רוח גבית לחברות הפועלות בתחום, בדגש על החברות בעלות חוסן פיננסי גבוה.

הנדל"ן היזמי יתאושש, החזקים יתחזקו, החלשים יתקשו - סקטור הנדל"ן היזמי יושפע לחיוב מתהליך הפחתת הריבית המסתמן ואולם הוא תלוי תלות רבה בחידוש הנגישות לכוח עבודה מקצועי. הפחתת הריבית תעודד נטילת משכנתאות ותתמוך בגידול מחודש בביקושים, הן מצד זוגות צעירים והן מצד משקיעים ומשפרי דיוור. הדמוגרפיה הישראלית היא

לוחות נתונים*

* נתוני הלוחות הינם בערכים ריאליים. נתוני 2023 הינם אומדן, נכון ל-14.12.2023.

מניות מדד ת"א-35 על פי משקל במדד ועל פי סחירות

לוח 14: סחירות (מיליוני שקלים)

מחזור יומי ב-2023 ⁽²⁾	שם המניה	1
114.9	לאומי	1
98.6	פועלים	2
65.1	נייס ⁽³⁾	3
62.3	דיסקונט	4
55.0	טבע ⁽³⁾	5
53.9	איי.סי.אל ⁽³⁾	6
52.6	מזרחי טפחות	7
39.1	אלביט מערכות ⁽³⁾	8
38.4	בזק	9
37.2	בינלאומי	10
34.8	טואר ⁽³⁾	11
29.1	דלק קבוצה	12
22.7	עזריאלי קבוצה	13
20.8	אנלייט אנרגיה ⁽³⁾	14
18.1	ניו-מד אנרג'יהש	15
17.9	נובה ⁽³⁾	16
17.6	מליסרון	17
15.7	אורמת טכנולוגיות ⁽³⁾	18
14.9	הפניקס	19
14.9	מבנה	20
14.1	קמטק ⁽³⁾	21
12.4	אמות	22
12.3	ביג	23
12.0	חברה לישראל	24
11.5	אנרג'יאן ⁽³⁾	25
11.3	הראל השקעות	26
10.4	אנרג'יקס	27
9.0	שיכון ובינוי	28
8.8	ארפורט סיטי	29
8.1	או פי סי אנרגיה	30
7.7	שטראוס	31
7.3	שפיר הנדסה	32
7.1	אשטרום קבוצה	33
6.4	אלקטרה	34
5.9	סאפיינס ⁽³⁾	35
967.8	סה"כ	
70%	המשקל מסך כל המחזור במניות⁽²⁾	

לוח 13: ערך השוק ומשקל במדד (מיליוני שקלים ו-%)

שם המניה	ערך השוק 14.12.2023	המשקל במדד ת"א-35 ⁽¹⁾	1
נייס ⁽³⁾	46,409	7.7%	1
פועלים	41,455	7.1%	2
טבע ⁽³⁾	40,520	7.0%	3
לאומי	41,909	6.9%	4
דיסקונט	21,957	6.7%	5
מזרחי טפחות	33,784	6.2%	6
אלביט מערכות ⁽³⁾	34,758	6.1%	7
נובה ⁽³⁾	13,811	4.3%	8
איי.סי.אל ⁽³⁾	22,991	4.1%	9
טואר ⁽³⁾	12,130	3.8%	10
אורמת טכנולוגיות ⁽³⁾	14,501	3.7%	11
בזק	13,474	3.1%	12
עזריאלי קבוצה	26,510	2.5%	13
אנלייט אנרגיה ⁽³⁾	7,618	2.4%	14
בינלאומי	14,327	2.3%	15
מליסרון	12,351	2.1%	16
הפניקס	9,385	2.0%	17
קמטק ⁽³⁾	10,287	1.9%	18
אנרג'יאן ⁽³⁾	7,898	1.9%	19
מבנה	7,474	1.9%	20
ניו-מד אנרג'יהש	11,938	1.7%	21
ביג	8,658	1.5%	22
דלק קבוצה	8,678	1.4%	23
אמות	8,795	1.3%	24
ארפורט סיטי	7,258	1.2%	25
שטראוס	8,158	1.1%	26
חברה לישראל	6,869	1.1%	27
שפיר הנדסה	8,135	1.0%	28
שיכון ובינוי	5,455	1.0%	29
אנרג'יקס	6,646	1.0%	30
הראל השקעות	6,042	1.0%	31
סאפיינס ⁽³⁾	5,373	0.9%	32
אלקטרה	5,624	0.9%	33
או פי סי אנרגיה	5,034	0.7%	34
אשטרום קבוצה	5,436	0.7%	35
סה"כ	541,648	100.0%	

(1) משקל המניות במדד ת"א-35 מחושב עפ"י שווי החזקות הציבור, מתוקן על-פי מגבלת 7% המותאמת מידי חודש.
 (2) לא כולל עסקאות מחוץ לבורסה, נכון ל-14.12.2023.
 (3) חברה דואלית.

לוח 15: גיוס הון לפי סוגי ניירות ערך, 2014 עד 2023 (מיליארדי שקלים, מחירי דצמבר 2023)

מכשירים פיננסיים ⁽⁶⁾	איגרות חוב חברות			איגרות חוב ממשלתיות גיוס בת"א (ברוטו) ⁽³⁾	מניות והמירים				התקופה	
	סה"כ	אג"ח TASE UP ⁽⁵⁾	איגרות חוב חברות ⁽⁴⁾		סה"כ	גיוס בחו"ל ⁽²⁾	סה"כ גיוס בת"א	הקצאות בת"א		הנפקות בת"א ⁽¹⁾
0.5	63.3	22.4	40.9	57.4	16.5	8.0	8.5	3.9	4.6	2014
0.2	62.4	1.1	61.3	43.4	43.7	37.4	6.3	2.0	4.3	2015
0.1	75.0	3.6	71.4	53.6	33.1	25.3	7.8	1.7	6.1	2016
3.7	80.1	4.5	75.6	52.1	16.2	2.5	13.7	3.1	10.6	2017
2.7	72.7	14.4	58.3	51.7	9.9	2.5	7.4	2.3	5.1	2018
3.6	80.1	4.1	76.0	77.2	17.8	3.1	14.7	4.6	10.1	2019
1.8	73.4	15.7	57.7	146.4	27.0	8.2	18.8	4.7	14.1	2020
0.2	103.8	18.8	85.0	114.5	31.7	3.8	27.9	7.7	20.2	2021
2.9	93.9	4.7	89.2	42.3	24.0	1.1	22.9	9.9	13.0	2022
11.9	71.2	9.4	61.8	86.5	9.8	1.6	8.2	4.5	3.7	2023 ⁽⁷⁾
310%	-24%	100%	-31%	104%	-59%	45%	-64%	-55%	-72%	שיעור השינוי ב-2023

- (1) כולל מימוש אופציות.
 (2) ב-2015 כולל כ-26 מיליארד שקל - הנפקה שביצעה "טבע" לציבור בארה"ב, מחצית הסכום במניות רגילות ומחצית הסכום במניות בכורה.
 ב-2016 כולל כ-21 מיליארד שקל הקצאה פרטית שביצעה "טבע" במסגרת רכישת הפעילות הגרנית של Allergan plc.
 (3) לא כולל אג"ח שהושאלו ממאגר ההשאלות של משרד האוצר.
 (4) כולל מימוש אופציות לאיגרות חוב; לא כולל הקצאות לחברות בנות.
 (5) כולל גיוס ממוסדיים בחו"ל באג"ח הנסחר ב-TASE UP.
 (6) עד 2018 כולל תעודות סל ותעודות מטבע ואג"ח מובנות, מ-2019 כולל אג"ח מובנות בלבד; לא כולל הקצאות לחברות בנות.
 (7) אומדן, נכון ל-14.12.2023.

לוח 16: מחזורי המסחר היומיים בניירות ערך⁽¹⁾, 2014 עד 2023 (מיליוני שקלים, מחירי דצמבר 2023)

סה"כ	מיליון קצר מועד	שוק איגרות החוב			שוק המניות			התקופה	
		מכשירים פיננסיים ⁽⁴⁾⁽³⁾	חברות ⁽⁵⁾	ממשלתיות	סה"כ	מכשירים פיננסיים ⁽⁴⁾⁽²⁾	מניות והמירים		סה"כ
6,713	712	326	791	3,533	4,650	405	946	1,351	2014
6,798	570	368	875	3,360	4,603	527	1,098	1,625	2015
6,062	389	212	933	3,097	4,242	391	1,040	1,431	2016
5,914	241	164	1,024	2,906	4,094	339	1,240	1,579	2017
6,172	480	165	989	2,966	4,120	315	1,257	1,572	2018
5,781	457	117	894	2,875	3,886	242	1,196	1,438	2019
7,296	643	183	1,009	3,394	4,586	437	1,630	2,067	2020
6,699	352	129	858	3,301	4,288	367	1,692	2,059	2021
6,892	820	146	951	2,560	3,657	443	1,972	2,415	2022
7,290	1,370	115	895	2,900	3,910	400	1,610	2,010	2023 ⁽⁶⁾
6%	67%	-21%	-6%	13%	7%	-10%	-18%	-17%	שיעור השינוי ב-2023

- (1) כולל עסקאות בבורסה ועסקאות מחוץ לבורסה.
 (2) עד 2018 תעודות סל. החל מ-2019 - קרנות סל.
 (3) עד 2018 - תעודות סל, תעודות מטבע, ואיגרות חוב מובנות. החל ב-2019 - קרנות סל.
 (4) בשנת 2018 לא כולל עסקאות מחוץ לבורסה שהיו חריגות עקב הרפורמה להפיכתן של תעודות הסל לקרנות סל ברבעון האחרון.
 (5) החל מ-2019 כולל איגרות חוב מובנות.
 (6) אומדן, נכון ל-14.12.2023.

לוח 17: ערך השוק של ניירות הערך הרשומים בבורסה, 2014 עד 2023 (מיליארדי שקלים, מחירי דצמבר 2023)

מילווה קצר מועד	שוק איגרות החוב				שוק המניות		סוף השנה
	החזקות הציבור ⁽¹⁾⁽²⁾	TASE UP	איגרות חוב חברות ⁽³⁾	איגרות חוב ממשלתיות	החזקות הציבור בקרנות סל ⁽¹⁾	מניות והמירים	
145	66	55	294	552	79	869	2014
130	49	52	308	565	84	1,069	2015
118	45	51	339	562	81	927	2016
103	44	48	369	552	84	899	2017
120	29	50	374	539	67	783	2018
133	32	41	414	590	71	908	2019
97	34	37	396	703	67	939	2020
125	35	36	425	765	82	1,219	2021
216	28	31	391	605	73	977	2022
304	29	32	408	609	98	947	2023⁽⁴⁾

(1) עד 2017 - תעודות סל, שווי החזקות הציבור לפי נתוני בנק ישראל. החל בשנת 2018 - שווי שוק קרנות סל - נתוני הבורסה.

(2) עד 2018 - כולל איגרות חוב מובנות.

(3) החל ב-2019 - כולל איגרות חוב מובנות.

(4) אומדן, נכון ל-14.12.2023.

לוח 18: השינויים השנתיים הריאליים במדדי המניות העיקריים, 2014 עד 2023 (ב-%)

התקופה	ת"א-35 ⁽¹⁾	ת"א-125 ⁽¹⁾	יתר מניות והמירים	ת"א גלובל- בלוטק ⁽²⁾	ת"א-פיננסים	ת"א-נדל"ן ⁽³⁾	כל המניות והמירים
2014	10.4	6.9	-6.5	-5.0	-7.5	1.1	11.7
2015	5.4	3.1	27.5	2.7	5.0	2.1	7.9
2016	-3.6	-2.3	24.9	15.6	19.4	17.3	-10.9
2017	2.2	6.0	3.8	-2.6	26.1	22.9	-1.5
2018	-3.8	-3.1	-10.0	-11.3	-1.1	-11.6	-4.7
2019	14.3	20.5	20.5	17.9	23.0	72.1	17.1
2020	-10.3	-2.3	21.1	38.5	-7.6	-4.6	-0.4
2021	28.4	27.6	17.4	-1.2	49.1	49.2	27.3
2022	-13.7	-16.2	-31.8	-39.4	-13.3	-34.4	-19.7
2023⁽⁴⁾	-1.8	-1.4	1.0	-0.9	1.8	1.7	-1.0

(1) עד פברואר 2017: ת"א-35 היה "ת"א-25", ת"א-125 היה "ת"א-100".

(2) עד יוני 2014 - "בלוטק-50". עד פברואר 2017 - "ת"א-בלוטק".

(3) עד פברואר 2017 - "נדל"ן-15".

(4) אומדן, נכון ל-14.12.2023, בניכוי אינפלציה שנתית של 3.3% עפ"י מדד אחרון ידוע.

לוח 19: השינויים השנתיים הריאליים במדדי איגרות החוב, לפי סוגי הצמדה, 2014 עד 2023 (ב-%)

התקופה	מדד כללי All-Bond	איגרות חוב ממשלתיות		איגרות חוב חברות		
		צמודות מדד תל גוב-צמודות	לא צמודות תל גוב-לא צמודות	צמודות מדד		לא צמודות תל בונד שקלי
				מזה: תל בונד-40	מזה: תל בונד-20	
2014	4.9	6.0	7.4	1.2	0.8	4.0
2015	2.8	0.8	3.8	1.8	-0.1	4.7
2016	2.3	0.9	1.4	4.3	3.1	2.4
2017	4.2	3.0	3.2	5.8	6.7	7.0
2018	-2.3	-2.2	-1.9	-1.6	-1.9	-5.1
2019	8.1	9.7	7.6	7.3	7.6	8.0
2020	1.5	1.9	2.0	0.7	0.5	0.6
2021	-9.7	-11.2	-10.7	-7.9	-10.4	-9.1
2022	12.8	-14.3	-13.4	-12.2	-14.5	-11.7
2023 ⁽¹⁾	0.6	-3.2	-1.4	2.8	1.4	1.8

(1) אומדן, נכון ל-14.12.2023, בניכוי אינפלציה שנתית של 3.3% עפ"י מדד אחרון ידוע.

לוח 20: התפלגות קרנות הסל⁽¹⁾

נכס הבסיס	מספר קרנות סל דצמבר 2023	שווי החזקות הציבור דצמבר 2023 (מיליוני שקלים)	שווי החזקות הציבור דצמבר 2022 (מיליוני שקלים)	רכישות/מכירות) נטו שנת 2023 (מיליוני שקלים)
מניות				
ת"א-25	14	14,945	11,720	3,280
ת"א-35	13	5,090	6,560	-1,320
ת"א-90	10	5,055	4,950	155
מדדים מקומיים אחרים	44	16,710	14,143	1,755
סה"כ מדדי מניות מקומיים	81	41,800	37,373	3,870
מדדי מניות בינ"ל	243	50,000	30,700	10,030
סה"כ מניות	324	91,800	68,073	13,900
איגרות חוב				
תל בונד-60	11	5,430	5,750	-555
מדד תל בונד-שקלי	9	3,890	3,900	-160
תל בונד-20	7	2,720	3,280	-690
תל בונד מאגר	6	2,540	1,420	1,000
תל בונד שקלי-50	4	2,260	2,050	110
תל בונד תשואות צמודות	9	1,750	930	670
מדדים אחרים וסחורות	112	10,110	9,517	345
סה"כ איגרות חוב וסחורות	158	28,700	26,847	720
סה"כ	482	120,500	94,920	14,620

(1) הנתונים אינם כוללים קרנות חוץ.

70

הבית של הנכללה הישראלית מאז 1953

www.tase.co.il

הבורסה לניירות ערך, רחוב אחוזת בית 2, תל-אביב 6525216

ת.ד. 29060 תל אביב 6129001 מייל: Spokesperson@tasemail.co.il

לתשומת לב הקוראים: הסקירה השנתית של הבורסה לניירות ערך בתל-אביב בע"מ (להלן: "הבורסה") והמידע הנכלל בה (להלן: "הסקירה") מפורסמים מתוקף מעמדה של הבורסה כגורם המופקד, בין היתר, על קיומו של מסחר תקין והוגן במסגרתה ומובאים לידיעה בלבד. אין לעשות בסקירה שימוש אחר כלשהו, לרבות מכירת הנתונים הנכללים בה או הפצתם, בין בתמורה ובין שלא בתמורה. אין לראות בסקירה או בכל חלק ממנה משום מצג או התחייבות של הבורסה. כמו כן אין לראות בסקירה או בחלק כלשהו שלה משום המלצה או עצה לנהוג בדרך זו או אחרת, לרבות בכול הקשור לקבלת החלטות בתחום ההשקעות ואין להסתמך עליה לצורך קבלת החלטות בתחום ההשקעות (לרבות לצורך החלטת השקעה במניות הבורסה עצמה) או בכול תחום אחר. המידע המוצג לוקט ממקורות שונים, לרבות רישומי הבורסה ודיווחי התאגידים שניירות ערך שלהם רשומים למסחר בבורסה. למרות שהבורסה פועלת על מנת שהסקירה והמידע הנכלל בה יהיו נכונים ושלמים, הבורסה וכל מי שפועל מטעמה, אינם מתחייבים לשלמותו של המידע, לעדכניותו, לנכונותו או להתאמתו לצורך מסוים זה או אחר, והם אינם אחראים לכול ליקוי, טעות, שגיאה, השמטה או אי-דיוק שנפלו במידע מכול סיבה שהיא. המסקנות והדעות המובאות בסקירה השנתית אינן מחייבות את הבורסה והן בבחינת הבעת דעה בלבד. להסרת ספק, אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותה של הבורסה למידע הנכלל בדיווחים המפורסמים על ידה בהיותה תאגיד מדווח, מכוחו של חוק ניירות ערך, התשכ"ח - 1968.

כל הזכויות שמורות לבורסה לניירות ערך בת"א בע"מ ISSN - 8231,0333

עיצוב גרפי: **yuvaldesign** סטודיו

